

DOMOVINA

Upravištvo „Domovine“ v Ljubljani, Prešernova ulica 54
Uredništvo „Domovine“, Miklošičeva cesta 16, Telefon 72

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrtletna 1-50 Din, polletna 15 Din, celoletna 30 Din; za inozemstvo: četrtletna 12 Din, polletna 24 Din, celoletna 48 Din. — Račun pošte hranilnice, sodružnice v Ljubljani, št. 10.711.

Radikalsko-radičevska vlada padla

(Prejeli ob zaključku lista)

Nedostojen nastop Stepana Radića ob pritiki prihoda češkoslovaških gostov v Zagreb je povzročil napeto razmerje med obema vladnima strankama, kar je dovedlo do tega, da je v sredo dopoldne podala vlada RR ostavko. Ni izključeno, da bo edini izhod iz te krize razpust Narodne skupščine in nove volitve. — Kralj se je vrnil iz Topole v Beograd.

Na koncu radikalsko-radičevskega režima

Zadnji teden se je zopet pričel velik politični ples. Dogodki se pode za dogodki, ki vsi skupaj tirajo obstoječi radikalsko-radičevski režim v prepad. Radi Radića je moral odstopiti bivši radičevcec in sedaj Radičev nasprotnik minister za šume in rudnike dr. Nikić, kajti radičevci so zapretili, da drugače ne bodo glasovali za tako zvane nettunske konvencije, ki predstavljajo zlasti za obmejne kraje skrajno nesrečno pogodbo z Italijo. Tudi g. Pucelj je pri tej politični kupčiji pristavil svoj piskerček. Slovenija je pričakovala od njega, da bo ob tej priliki, ko se radi Radića podirajo ministrski stoli, zahteval vsaj par milijonov za težko prizadete poplavlence v naših krajih. Mesto tega je dobil g. Pucelj le to «drobtino», da je bil istočasno z ministrom dr. Nikićem odstavljen ljubljanski gerentski svet. Torej velikanska pridobitev za naše kmetско ljudstvo.

Čudno zato ni, da je g. Pucelj v nedeljo na shodu v Vitanju opravičeval svojo politiko s tem, da je zborovalcem dopovedoval, da je Bog ustvaril živino s kostmi, jajca pa z lupino. Kaj je hotel s tem reči, menda nihče od poslušalcev ni vedel, ker ni povedal, če more radi radičevske politike jesti kosti in lupine, ljudstvo pa meso in jajca ali narobe.

Kakor strela z jasnega neba je zadela vlado g. Uzunovića takoj nato, ko je bil radičevcem na ljubo iztisnjen iz vlade dr. Nikić, vest o novem vrtoglavi nastopu Stepana Radića. Ko so prišli češkoslovaški parlamentarci, ki so posejili našo Narodno skupščino in vse večje kraje v naši državi, v Zagreb, se je Stepan Radić pri sprejemu na zagrebškem kolo-dvoru obnašal tako, da so njegovi lastni ljudje pozneje trdili, da je bil pijan. Ves čas je motil slavnostne govornike, in to ne le tamošnjega velikega župana in zagrebškega mestnega župana, marveč tudi same zastopnike češkoslovaškega parlamenta. Kruto je razžalil goste zavezniške države, a ažalil tudi našo držav-

no oblastvo ter mu jemal ugled. Češkoslovaški parlamentarci so se le težko premagali, da niso takoj zapustili Zagreba ter se odpeljali naravnost domov, kar bi napravilo v vsem srnanjem svetu naši državi nepopravljivo sramoto in škodo. Sreča je še bila, da so se Čehoslovaki vračali v svojo domovino preko Ljubljane, kjer smo jim Slovenci izkazali toliko prišrčnega gostoljubja, da smo vsaj nekoliko zbrisali Radičev zagrebški nastop.

V Beogradu pa se je začela radi tega vladna kriza. Ne le mednarodni običaji, mar-

več tudi navadna manira zahteva, da se povabljeni gostje ne smejo žaliti. Zato je vlada takoj po Radičevih izbruhih začela razpravljati o tem, kako bi se dalo Čehoslovakom zadoščenje. Vihar ogorčenja, ki je mahoma nastal radi zagrebškega dogodka po vsej naši državi, je zahteval, da nastopi vlada proti Radiću z vso brezobzirnostjo. Radikalni ministri so bili za to, da se mora Stepan Radić opravičiti v vseh večjih jugoslovenskih in češkoslovaških listih, a da mora tudi odstopiti kot predsednik HSS. Radičevski ministri so se morali odločiti, da ali pristanejo na to, ali pa da demisionirajo.

V trenutku, ko to pišemo, zadeva še ni rešena, dasi se pričakuje vsak čas odstop vlade g. Uzunovića. Kolikor poznamo radikale in radičevce, bodo eni kakor drugi storili vse, da se še naprej vzdržijo na vladi, ker obema gre samo za to, da vladajo, pa naj so interesi države in ljudstva ogroženi ali pa ne. Naj se razvijajo stvari tako ali tako, eno je gotovo: *Radikalsko-radičevski režim, ki je povzročil že toliko gorja in sramote, se naglo bliža svojemu zaslužnemu propadu in koncu.*

Se o polomu dr. Koroščevega shoda v Brežicah

Od očividca smo prejeli nekaj podatkov o brežiškem klerikalnem shodu, ki je predzadnje nedeljo tako žalostno pogorel. Ob času shoda so pristaši SKS z ostalimi naprednjaki prikorakali na zborovalni prostor ter so v trenutku napolnili Druškovičevo dvorišče, kjer je bilo raztresenih visoko cenjeno kvečjemu kakih 120 oseb, všteti deco, starčke in ženske «volilce», dasi bi Posavje že bilo lahko vrglo na shod voditelja velike stranke SLS kakih par tisoč vernih ovčic, ako bi avtonomija res kaj vlekla.

Prilohod tolikšnega števila nasprotnikov je kar zaprl sapo g. dr. Korošču. Malo je prebledel in je takoj zasukal plašč po vetru; to se pravi: začel je v nadaljevanju svojega vsbinsko praznega govora ubirati precej mi-lejše in spravljivejše strune. Prav gotovo ni pričakoval toliko nasprotnikov. Vsi smo dobro videli, kako so se mu tresle roke, s katerimi je nervozno obračal neke liste. Ne-kateri smo g. dr. Korošča slišali govoriti na

javnem shodu prvič. Predstavljali smo si ga prej kot navdušujočega govornika. Žal nas je njegov nastop močno razočaral. Njegov govor je bil medel in nam ni povedal ničesar novega. Slišali smo same stare, obrabljene in že stokrat oguljene klerikalne fraze. Brez vsakega ognja, brez vsakega poleta je na pol govoril in na pol čital iz listov, na katerih je imel govor napisan. Začeli so padati ostrí medklici, ki so njegovo zmedenost le še povečali. Ko je začel govoriti nekaj o skupnem nastopu Slovencev, so zborovalci to neiskrenost kritizirali z burnimi medklici in voditelj slovenskega naroda je moral umolkneti. Navzoča poslanca gg. Sušnik in Škoberje samomevno nista prišla do besede; ker je nastal takšen tumult, da je moralo nastopiti orožništvo.

Kar sta pisala o tem shodu «Slovenec» in «Domoljub», je neresnično. Dr. Korošec ni govoril niti tretjine tega, kar je napisano v «Slovencu». Torej ni bil shod veličasten, kakor sta trdila «Slovenec» in «Domoljub», temveč je bila veličastna samo polomija shoda.

Nujna prošnja za opustošeni kraj Žiri

Dne 27. septembra 1926. je zadela Žiri nesreča, o kakršni najstarejši zapiski in najstarejši ljudje ne vedo povedati. Če zasednjemo zgodovino našega kraja za stoletja nazaj, ne najdemo sledu o taki katastrofi. Vode, ki so nastale zaradi utrganega oblaka in ki so de-

loma privrele iz zemlje, so uničile tretjino rodovitnega sveta; od okroglo 7000 ha sveta je okrog 2000 ha opustošenega. Vode in plazovi so uničili 37 stavb, izmed teh 19 hiš; poleg tega je uničenih še 7 žag in 6 mlinov. Z največjim trudom in ogromnimi žrtvami zgrajena

električna centrala je zopet porušena. Odplavilo je velikanske množine rezanega in tesanega lesa, več glav živine, uničenih je mnogo gozdov; vsa pota do polja in gozdov so uničena. Cela vrsta družin je trpela strašno škodo na obleki in živilih; beda pri njih je nepopisna, ker je večina od njih brez sredstev za preživljanje. Od prizadetih so večinoma mali posestniki in obrtniki, večji del jako zadolženih.

Izključeno je, da bi se težko prizadeti kraj opomogel v doglednem času s svojimi lastnimi močmi; saj ga skoro ni človeka v Žireh, ki bi ga ne bila zadela nesreča pri tej povodnji na en ali drug način. Razdejanje je tako strašno, da mnogi v svojem obupu niti ne mislijo več na možnost obnove svojega gospodarstva. Mnogo jih je, ki mislijo na izselitev iz tega nesrečnega kraja, ko bi le imeli sredstva za to. Mnogi so si namreč rešili komaj rešili golo življenje.

V tej strašni nesreči se je sestavil občinski pomožni odbor za poplavljenca, da bo nabiral milodare in jih razdeljeval med ponesrečence. Pomožni odbor za poplavljenca nikakor ne računa s tem, da bi mogel nabrati toliko milodarov, da bi bilo mogoče v kratkem času vsem nesrečnikom popraviti ogromno gospodarsko škodo. Toda obenem pa računa podpisani odbor z vso gotovostjo, da dela v zmislu in po želji vsega slovenskega naroda, ako se trudi za gospodarsko obnovo velikega obmejnega kraja Žirov.

Rojaki! Nikdar ne pozabite, da smo v Žireh na jugoslovensko-italijanski meji in da ni vseeno tudi za ostale naše brate, ali je na tem kraju opustošena zemlja, kjer se bodo morda skrivali in pohajkovali delomržni, nezadovoljni in revni postopači, ali pa bosta še nadalje tu živela krepak kmetovalec in obrtnik, ki ljubita svojo zemljo in ki bosta tudi za nadalje najboljša obramba naši meji.

Prosimo Vas, prispevajte po svojih močeh za zopetno povzdigo našega kraja! Hvaležni Vam bodo Žirovci, hvaležni Vam bodo potomci sedaj živečih poplavljenec, hvaležen Vam bo lahko ves slovenski narod, da ste mu

pomagali ubraniti lep del slovenske zemlje pred opustošenjem.

Občinski pomožni odbor v Žireh.

Politični pregled

V Beogradu je politično življenje zopet krepko oživelo. Da ni bilo letos prav nikdar dolgočasno, za to je že poskrbel voditelj Hrvatske seljaške stranke Stepan Radić, ki je ob vsaki priložnosti povedal ali uprizoril kaj takega, kar je povzročalo politične viharje. Kadar mu je šlo v račun, je kakšne javne izjave mirnodušno zopet preklical ali pa zatajil. Najbolj je peklo Radića, da se je v vladi nahajal tudi radićevski odpadnik dr. Nikić, minister za šume in rudnike. Radićevemu dolgotrajnemu prizadevanju so radikali končno le ustregli in

odstavili ministra dr. Nikića.

Ta uspeh je napravil Stepana Radića še drznejšega. Začel si je zopet v večji meri domišljati, da je njemu vse dovoljeno in da mu bodo radikali odpustili vse, samo da ne pride do razcepa med njimi in radićevci. Ko so te dni prispeli na svojem potovanju po Jugoslaviji češkoslovaški parlamentarci tudi v Zagreb, je bil pri sprejemu na zagrebškem kolodvoru tudi Stepan Radić. Medtem, ko je imel zagrebški veliki župan pozdravni nagovor na bratske goste, je

Stepan Radić nahrulil velikega župana,

kar je napravilo na goste strašno mučen vtis. Kdo je dal Radiću pravico, da se vmešava tako rekoč v uradne posle, ko ni niti minister niti poslanec. Razen tega pa bi mu moral čut dostojnosti velevati, da se spriču visokih gostov ne smejo uprizarjati škandali. Same radićevce je ta nedostojen nastop šefa tako poparil, da niso vedeli, kako bi se izgovarjali, ter so se hiteli opravičevati, da je bil Radić — pijan.

Ta za našo državo sramoten nastop pa je imel dalekosežnejše posledice, kakor si je mogoče domišljjal Radić, kateremu se je doslej

posrečilo potlačiti še vsak škandal, ki ga je uprizoril. O zagrebški aferi je začela razpravljati vlada in ministrski predsednik je bil glede te zadeve v avdijenci pri kralju. V političnih krogih se je te dni govorilo največ le o Radićevi zagrebški polomiji. Kakor se poroča, je

vlada zahtevala od Radića, da javno prekljče in obžaluje svoj zagrebški nastop in da odstopi kot predsednik Hrvatske seljaške stranke.

Del radikalskih ministrov je bil za to, da se brezpogojno ukine koalicija z radićevci, a notranji minister dr. Maksimović je celo zahteval uvedbo policijske preiskave proti Radiću. Kako so se prilike razvijale, nam ta hip, ko to pišemo, še ni znano. Dobili smo ob zaključku lista le kratko vest, da je bila končna posledica Radićeve afere

odstop vlade RR in da je verjetna možnost razpusta Narodne skupščine ter razpisa novih volitev.

Češkoslovaški parlamentarci, ki so v Zagrebu doživeli tako neprijeten sprejem, so iz Zagreba prispeli v ponedeljek v Ljubljano, o čemer poročamo natančneje v prilogi.

Lep sprejem bratskih gostov v Ljubljani

je gotovo zabrisal v njih neprijetne vtise, ki so jih bili deležni v Zagrebu.

Iz zunanje politike je beležiti razveseljivo dejstvo, da

se je začela Madžarska bližati Jugoslaviji.

Madžarsko časopisje po večini odobrava to zblizanje. Tako piše neki budimpeštanski list, da je žaloigra madžarskega naroda v tem, da je šele sedaj uvidel potrebo sporazuma z Jugoslavijo. Med obema državama se pripravljata rabsodiščna pogodba, na podlagi katere naj bi se v bodoče vsi spori med obema državama reševali na prijateljski način. E dini, ki jim zblizanje med Madžarsko in Jugoslavijo ne gre v račun, so Italijani, ki jih skrbi sodelovanje obeh držav na gospodarskem polju, zlasti izjava našega zunanjega ministra dr. Ninčiča o odstopu svobodne pristaniške

Ivan Albrecht:

Za sina

Povest.

(Dalje.)

Ko si je Milan nekoliko oddahnil, je nadaljeval:

«V svoji želji po maščevanju za vajino srečo sem vama dal odpeljati sina. Ciganka, ki ti je prerokovala, Julka, je bila moje orodje: ugrabil sem ti sina in prišel vsaj enkrat v posest — tebe, oj, kako me zdaj žge misel na tisti večer —»

«Ti, ti, človek, zver, satan, ne umri, počakaj, zverina, saj ti vse odpustim. Kaj ne, Andrej, vse mu odpustiva, tej hudobi, samo pove naj, kje je — Tonček!»

Govorila je kričaje in se sklanjala nad postelj. Tudi Andrej je planil k Milanu in zarjul z blaznim glasom:

«Kje je moj sin? Povej, kje je! Vse ti odpustim, samo povej! Sicer ne boš imel niti časa umreti po krščansko.»

In z besnim smehom je odskočil, pa spet planil nazaj k postelji ter se pripravljal, da zgrabi ležečega Milana za vrat. Samo navzočnost župnikova ga je odvrnila od tega.

«Bodite kristjani, ljudje,» je umiril župnik. «Saj verujem, da je vama hudo, toda glejta, tudi ta je delal pokoro, sodba pa je samo v rokah božje pravice.»

Milan je obupno vrtil oči.

«Za Tončka — ne vem. — Od ciganov — je pobegnil. — Sledil sem ga — sledil — in izgubil sled za njim. — Izvedel sem, da — se

je — odpeljal — po morju — po morju — Bogve — kje — kam — Bog sam mi — mi je priča — da ne vem —»

Komaj, komaj je še govoril. Naenkrat je vnovič bušila iz njega kri. Župnik se je prekrižal, ga mazilil s poslednjim oljem in jel moliti za umirajočega. Preden je minilo pol ure, je bil Milan med rajnimi.

Julka se je čisto sesedla. Kimala je z glavo in ponavljala z zateglim, topim glasom: «On ne ve, kdo naj ve, sam Bog ve... On ne ve, kdo naj ve, sam Bog ve...»

Ljudje, ki so se jeli polagoma zbirati v sobi, so s tiho grozo opazovali te strašne ruševine nekdanje sreče. Kakor da jim velevala nevidna sila, so vsi hodili po prstih in govorili šepetaje. Kljub temu so kmalu izvedeli, kaj je pred smrtjo povedal Milan — — —

Ko so ga pokopali in se vračali od pogreba, je bilo že vse polno govoric. Vsak je hotel več vedeti, a vsi seve največ o Tončku, ki živi zdaj daleč v Ameriki in je velik siromak. (Konec prih.)

Previdnost je dobra.

Pisar: «Gospod ravnatelj, zunaj vas čaka neka dama, ki bi rada govorila z vami.»

Ravnatelj: «Ali je lepa?»

Pisar: «Lepa.»

Ravnatelj je odšel ven in ko se je vrnil, je menil napram pisarju: «Čujte vi, vaš okus pa je prav poseben. Kako ste mogli imenovati damo lepo?»

Pisar: «Bal sem se povedati resnico zaradi možnosti, da bi bila ta dama vaša soproga.»

Ravnatelj: «Saj je tudi bila...»

S potovanja

Split, septembra.

Vlak nas pelje skozi del Hrvatske preko Like v Dalmacijo. Teško se privadi oko ob poti na pokrajino, ki mi je popolnoma tuja po svoji zunanji obliki.

Strme gore nas zapuste, obsežna planota se razgrne pred nami. Dočim te pri nas pozdravljajo lepo obdelana polja, sočni travniki in goste šume, je tu kamenita puščava, posebno okoli Padjene ter dalje. Vsa obsežna okolica je pokrita z debelim in drobnim kamenjem, prav kakor da bi kdo kamenjal to zemljo, ki obstoja sicer itak samo iz peska. Tu in tam vidimo kako samevajočo ovco, ki išče med polsuhim biljem zelene lističe. Vode nikjer, le vročina žge, pekoče kamenje.

Vlak nas pelje vedno globlje. Kraji postajajo vedno prijaznejši. Med gorovjem se prikaže toliko zaželjena srebrna nit vode; ob njej se začenja vitki topoli, katerih opazamo vedno več. Zemljo prerašča trava, križajo se plodonosne niže visoke turščice, ob njih košate vrbe. Kmalu smo v Kninu. Mestece Knin se nahaja ob vznožju in pobočju gore, vrhu katere se vidijo še razvaline bivše trdnjave. Ob cesti rasto murve.

Dalje se peljemo preko mosta. Na pobočju vinogradi ter redko drevje, ki kmalu izgine in gora je popolnoma gola.

Hiše so redke; enako vasice. Hiše so krite z rdečo, žlebasto opeko, največ pa s sivobelo-kastim in mehkim škrljavecem, različne velikosti. Da pa ne zdrsnje, je zamazan ob roboh z malto. Nekod je tako zadelan, da ga sploh opaziti ni.

cone za Madžarsko v Splitu. Italijani bi seveda radi, da bi se vsa italijanska zunanja trgovina razvijala preko Reke, a Jugoslavija si seveda prizadeva pritegniti jo na Split.

DOPISI

GORNJI LOGATEC. S «Cankarjevim večerom» je sokolski prosvetni odsek kar najsrečneje otvoril svoje jesensko, oziroma zimsko kulturno delovanje. Pri polni hiši je prijetno igrati in govoriti. Zato je že slavnostni govornik z vernim očitanjem pisateljevega življenja spravil občinstvo v slavnostno razpoloženje, ki se je stopnjevalo od prizora do prizora. Burno odobravanje je svedočilo, da so poslušalci pazljivo sledili razvoju drame in dobro razumeli njen zmisel. Gotovo izreden uspeh igralcev, če pomislimo, da je Cankarja težko popolnoma razumeti in še težje dobro pogoditi na odru. Ni naša naloga spuščati se v podrobno kritiko igre, rečemo naj le, da so bili vsi diletantje na svojem mestu in da so se glavne osebe naravnost odlično odrezale. Tako lepih večerov si želimo še več.

SORA. Tudi naša vas je bila zelo prizadeta zaradi zadnje povodnji. Potok Ločnica se je spremenil v veliko reko ter je porušil vse, kar mu je bilo na poti. Nekaterim posestnikom je voda pokvarila vsa v bližini potoka nahajajoča se polja in z njimi vse jesenske poljske pridelke. Deloma pa jih je zasula z debelimi plastmi blata in peska. Prva denarna pomoč, ki smo jo prejeli od države, se žal ni razdelila popolnoma pravilno. Tako so pri delitvi popolnoma prezrli Janeza Vebra, bajtarja ob Sori, ki se preživlja z delom svojih rok, dasi je ves bolehen in mu žena sploh ni za nikako delo zaradi dolgotrajne bolezni. Zasulo mu je sadni vrt, odneslo vsa drva, mnogo orodja, krompir pa, za katerega je moral plačati visoko najemnino od njive g. župniku, mu je voda v kleti zasula z blatom tako, da se je bati, da mu zgine. Toda mera trpljenja s tem še ni polna. Oskrbnik župnikovih njiv mu je napovedal, da bi moral sprazniti do 7. t. m. vse pridelke z njiv, vzeti v najem, ne glede na to, da nekateri plovci še niso bili zreli in da jih nima nikamor

spraviti pod streho. Treba bi bilo malo več krščanske ljubezni do bližnjega.

BOHINJSKA SREDNJA VAS. V nedeljo dne 17. t. m. bo imela Sirarska zadruga veliko vrtno veselico z naslednjim sporedom: ob 11. uri dopoldne bo premiranje plemenske živine iz bohinske okolice; ob 13. uri popoldne otvoritev nove sirarne, nato vrtna veselica s srečolovom in vinsko trgatvijo. Preskrbljeno bo z mrzlimi in toplimi jedili ter z izborno vinsko kapljico. Pridite vsi!

MOTNIK. Dne 3. t. m. je priredila tukajšnja Ljudska knjižnica vinsko trgatvijo, ki je prav dobro uspela. Udeležba je bila zelo povoljna. Čisti dobiček znaša 710 Din. Zahvaljujemo se vsem udeležencem, ki so pripomogli k lepemu uspehu. Posebna hvala za uspeh pa gre klerikalnima agitatorjema Tomažu in organistu, ki sta s svojo protiaģitacijo dosegla baš nasprotno. Radovedni smo, ali bo zadnji tudi proti demokratski pšenici, ko bo hodil okrog z vrečo.

LITIJA. Župna gasilska vaja, ki se je vršila prejšnji mesec v Litiji, je pokazala, kako velikega pomena je to, ako ima več gasilnih društev v okraju skupno vajo. Pri tej vaji je sodelovalo 119 gasilcev in 9 brizgaln. Pokazalo se je, da je moštvo precej dobro izvežbano, zlasti se je odlikovalo moštvo šmarskega gasilstva, kateremu gre vse priznanje. V celoti je bila župna vaja prav dobro namišljena, zlasti rešilna akcija je dobro uspela. Pač pa je bilo tehnično vodstvo te vaje pomanjkljivo. H koncu te vaje so se preiskusili tudi hidranti na novih predilniških stavbah, in sicer pet po številu, ki so izborno delovali in moramo biti hvaležni vodstvu tukajšnje predilnice za to lepo in humanitarno napravo.

SV. JERNEJ PRI LOČAH. Na tukajšnjem odru bo v nedeljo 17. t. m. ponavljanje ljudske igre «Pred vaškim znamenjem» in burke «Damoklejev meč».

CERKLJE PRI KRŠKEM. Nekdo je bil v Ameriki 28 let in se je sedaj vrnil domov kot starček, star 77 let. Ima precej prihrankov v denarju. Ker nima doma, je prosil župana, da bi ga kam spravili v dosmrtno preskrbo za gotov znesek denarja. Župan pa je na ta predlog odgovoril, da je že vse polno in zasedeno. G. župan torej noče denarja. Če bi mož ne imel denarja, bi se pa župan-

sstvo moralo pobrigati zanj. Malo več usmiljenja bi pač bilo umestno, zlasti ker mož ponuja za svojo preskrbo tudi nekaj denarja.

DOBINDOL. Za soboto 9. t. m. napovedani shod se ni vršil, ker sklicatelj ni prišel. So se mu menda hlače tresle. — Trgatev se je pričela. Kakovost bo srednja, a količina bo za polovico manjša od lanske. Zgradili so se letos v naši občini župnišče in štiri hiše. Razen tega se je izvršilo precej popravil. Na mnoge strehe, krite doslej s slamo, je prišla opeka.

HUDA JAMA PRI LAŠKEM. Javna ljudska knjižnica v Hudi jami bo priredila v nedeljo 17. t. m. s pričetkom ob 14. uri «Vinsko trgatvijo» v prostorih gosp. Cirila Drakslerja v Rečici. Vstopnina prosta. Ker je čisti dobiček namenjen za nabavo instrumentov za godbeni odsek, ki se bodo nabavili v najkrajšem času pri Zvezi kulturnih društev, se prostovoljni prispevki hvaležno sprejemajo. K obilni udeležbi vabi odbor.

SV. KRISTOF PRI LAŠKEM. Početje cestnega odbora občine Sv. Krištof presega že vse meje. Popravlja ceste, ki ne spadajo v njegov delokrog, javne občinske pa zanemarija. Med vsemi je sedaj najbolj prizadeta cesta, ki se cepi od okrajne ceste v Sevcah in veže vasi Trnovo, Sedraž, Sveta Jedert, Belovo in Brezno, kjer se spoji zopet z okrajno cesto. Za vzdrževanje navedene ceste je bila stavljen v proračun za leto 1926. primerna vsota, ki se pa kljub vremenskim neprilikam in večkratni povodnji ni uporabila. Cesta iz Seve do Trnovega izgleda kakor najslabši kolovoz; treba je le malo deževja in bo vsak vozovni promet nemogoč. Vsi kanali ob cesti so popolnoma zasuti, zaradi česar se odteka voda po cesti ter odnaša gramoz, ki stane občino mnogo denarja. Kakor znano, se dela na drugih cestah mnogo ter se porablja denar celo za pota, ki ne spadajo v delokrog občinskega gospodarstva. Kot primer se lahko navaja pot od kapele pri Sv. Jederti mimo gostilne Štrumbelj do župnišča. Ta pot ne spada v delokrog občine, vendar se je kljub temu vozil gramoz na isto na občinske stroške. Največ obsojanja vredno je to, da si cestni odbor navedene ceste po zadnjih povodnjih niti ogledal ni, kaj šele, da bi kaj ukrenil v prid občanov, oziroma občinskega gospodarstva v teh krajih. Ker se čutijo prebivalci prizadetih krajev zapostav-

Strehe so brez dimnikov. Namesto njih so le enakoobsežne odprtine s pokrovom, katerega odpirajo in zapirajo. Enako so krite tudi zidanice, ki so jako nizke; skoro jih ni videti izza trtne škarpe.

Pa zopet smo zašli v kameno pokrajino. Vse je pust, prazno in dolgočasno. V vročini žari kamenje, s katerim so preobložene gore. Tu in tam kak pritlikav grmič, ki se bori z življenjem in smrtjo. V niže ležečih delih, kjer rase tri četrt metra visoka turščica, vidimo nekaj ograd. In torej čudno, če srečamo v naših krajih toliko Dalmatincev. Ko vidimo njihovo revno zemljo, nam postane njihova borba za življenje jasna.

Doline so skrbno ograjene. V nje je prinesla voda ob času neurja vso zemljo, kar je je sploh našla na gori. Ko je zastajala kalna voda v dolinicah, je hlapela, na dnu je pa odlagala tenko ilovnato plast, ki se je večala v stoletjih ter postala vedno bolj rodovitna, ker so jo obdelovali. Ograde so meter visoke škarpe, ki menda tudi nadomestujejo naše mejnike. Med drevjem zasledimo šibke hraste in jesene. Na kamenitih poljanah opazimo tudi tobak.

Železnica se vije vedno više proti vrhovom gora. Hladen planinski zrak nas objame, pretakajoč se po okolici Labina, kjer zasledimo jagnjede in ciprese ter precej velike zeljnice s slabo rastočim zeljem. Steze so močno serpentinaste. Dalmatinci, v svojih narodnih nošah, jezdijo konjiče ter prenašajo vodo.

Vedno bolj navzdol se spuščamo skozi predore in zaseke; slednjič nas pozdravijo pečine in s kamenjem posuto gorovje, ped visoko trnje, katero edino se nahaja na gori. Nov svet se od-

pira pred nami, diven, nepričakovan, prav kakor bi se izgubili v pravilčno deželo: Nebo se pne v daljavo ter se vedno bolj sloči. Otoki obrobajo obzorje, med njimi in obalo pa se razteza sinje morje...

Svet je pred nami ves prenovljen, ves nežen in mlad. Puščava je izginila in zelenina je oblekla vzožje tja do obale, kjer žde bele hišice z rdečimi strehami, okoli njih krasni vrtovi, na katerih rasto sloke in temne ciprese. Na desni in levi se vrsti vinograd ob vinogradu. Trtje je nizko, pol metra visoko, tako da se črno grozdje skoro dotika tal. Nasajeno je v vrstah, kjer je napeljana žica.

Grozdje je dosti slajše od našega. Med trtami rasto figova drevesa kakor pri nas, breskve, katerih pa tudi ne manjka v teh krajih. Figova drevesa zavzemajo višino breskev, samo bolj obsežna so, lepšega lesa in širokodlanega listja. Veje so redke. Največ pa se vidi oljk, ki rasto vse križem. Steblo jim je kitasto in se jim vidijo korenine. Krona se prične v višini kakšnih dveh metrov. Veje se razcepijo v drobnejše vejice, ki nas močno spominjajo na naše vrbe, posebno listi. Oljk vidimo zato v taki množini, ker uporabljajo ljudje oljčne sadove za pridobivanje olja. Tu in tam vidimo vinogradnika, poleg nje pa za oljčno drevo privezanega oslička, ki ga bo ponesel domov.

Kmalu prispemo v najbogatejše trgovinsko pristanišče v Dalmaciji, v Split. Mesto je veličastno, posebno ob morju, kjer stoje ob pristanišču mogočni parniki ter raznobarvni čolnici, ki se neprestano zibljejo. Večji čolni so razvrščeni ob obali kakor kravice pred jaslami.

Vsak čoln ima spredaj položeno vodoravno desko, visečo tik nad tlakom. Na deskah so razpostavljene razne košare, v katerih vidiš fige, pomaranče, limone, grozdje, hruške, jabolka, naslednji čoln je poln paradižnikov, dalje zopet drv in tako naprej. Na ta trg prihajajo meščani ter kupujejo.

Čolni se vrste, parniki prihajajo, se vkreujejo, druge tvorijo. To vrvenja traja vse tja do noči in še dalje.

Ob obali je prekrasna Dioklecijanova palača in Jupitrov hram. Ulice so ozke, komaj dva metra široke, z zelo visokimi hišami, saj biva v mestu preko 31.000 prebivalcev. Tudi Slovencev je precej vmes. Kako prijetno se ti zazdi, ko začuješ v tujini domačo govornico...

Pa si oglejmo narodopisni muzej, ki je izredno bogat. V njem najdemo izkopanine iz Solina, ki se nahaja blizu Splita. V Solinu vidimo še ostanke amfiteatra, mrzlih in toplih kopališč, v više ležečem starodavnem pokopališču pa nebroj sarkofagov, katerih najlepši se nahajajo poleg kipov v hodniku muzejskega hodnika. V muzeju se nadalje vidijo starodavne poganske in kristjanske svetiljke, vrči, steklenice, novci, nakit, orodje in drugo.

Eden izmed najlepših sprehodov je brezdvomno na «Marjam», hribček, visok 180 m. Od vzožja do vrha vodijo skoro štiri metre široke kamenite stopnice, ob njih pa tri četrt metra visoka stebričasta kamenita ograja. Ob vzožju opazimo na vrtu kaktus in širokolistne palme. Ves čas nas spremljajo bujno rastoča grmičevja rožmarina, ki raste kakor pri nas trava; vmes se šopirijo mesnatolistne aloe-rastline s težkimi

ljeni, so ponovno protestirali proti delovanju cestnega odbora in zahtevali, da pošlje župan tozadevno komisijo na lice mesta. Ako se najnujnejše ne popravi v najkrajšem času, bodo odposlali prizadeti davkoplačevalci deputacijo k gosp. velikemu županu, ki bo dokazala, da merodajni činitelji pri občinskem odboru nimajo pravega zmisla za obranitev celokupnih interesov občinskega gospodarstva. Pristransko delo voditeljev SLS mora iz občine ven in pričeti se mora s stvarnim delom na gospodarskem in prosvetnem polju, ker le na ta način se dosežejo koristi za občino in davkoplačevalce. Prebivalstvo prosi g. velikega župana, da zadevo razčisti na podlagi zadnje pritožbe in zasliši navedene priče, ki bodo dokazale pogubonosno delo posameznih političnih eksponentov na račun občine.

POLZELA. Krajevni odbor Udruženja vojnih invalidov na Polzeli je priredil v nedeljo 10. t. m. vinskogratev. Kljub temu, da je bilo vreme neugodno, je bila udeležba zelo povoljna. Vidi se, da imajo ljudje še čut za vojne žrtve. Pomagali so tudi s prostovoljnimi prispevki, za kar se najtopleje zahvaljujemo vsem darovalcem ter jih prosimo, na nam ostanejo še naklonjeni. — Javiti Vam moramo še žalostno vest, da smo pokopali v nedeljo 22letnega mladeniča, in sicer sina vojne vdove Ivana Sveta. Pri vojakihi si je nakopal bolezen, ki ga ni prej zapustila, da je postal žrtev matere zemlje. Bil je edina pomoč materi, ki je izgubila moža v svetovni vojni. Počivaj v miru! Zalujočim ostalim naše sožalje! — Vojni invalidi.

PODČETRTEK. Tukajšnje domače in lepo se razvijajoče podjetje, cvetličarna g. Rada Pregrada, je bilo na mednarodni razstavi vzorcev v Rimu za svoje razstavljene predmete in izdelke odlikovano z zlato kolajno, veliko častno palmo in pohvalno diplomom. Solidnemu podjetju oziroma njegovemu lastniku g. Radu Pregradi iskreno čestitam. Prepričani smo, da bo njegovo podjetje tudi v bodoče uspešno in častno zastopalo naš obrt v svoji stroki na domačem in na mednarodnem megdanu.

MALA NEDELJA. V nedeljo 17. t. m. se bo vršila v Društvenem domu prva kinematografska predstava. Predvajal se bo zelo zabaven film «Mali paglavci cunjar». V glavni vlogi znameniti

suličastimi listi. Ta rastlina cvete vsakih sto let samo enkrat. Ob cesti, ki vodi mimo rimskih kopališč v Solinu, cveto tri. Ko smo prispeli na vrh, gremo skozi borovo lozico ter pridemo pred novozgrajen muzej, kjer vidimo nagačene štirinogate živali, ptice, ribe, hrošče in metulje. Na drugi strani pa zaidemo na vrt, kjer imamo priliko opazovati v zelenih kletkah živeče živali, na pr. volka, lisico, jazbeca, dihurja, podlasico, šegavo opico, beloglavega jastreba, kragulja, fazane, prostoživeče štoklje in galebe.

Ogledali smo si skoro vse, sedaj pa v kopališče. Pred Dioklecijanovo palačo stojita po dva tovorna avtomobila, izmed katerih je eden vedno na potu — toliko je kopalcev. V kopališču je okoli 300 lesenih kabin za kopalce, katerih je v morju kakor listja in trave. Če ne znaš dobro plavati, si dobro zapomniš, da je vsaka morska voda res slana. Hu, pa še kako!

Solnce zapada. S svojimi zlatimi žarki slednjič ožarja lesketajoče valove. Mrak vedno bolj kali dan, dokler ne ogrne temna noč pokrajino v svoj plašč. V mestu zagori nebroj električnih luči. Obala živi. Stotine ljudi se izprehaja ob godbi po kamenitem tlaku. Svetilnik mežika na pomolu, čolni se uspavaje pozibavajo, parniki stoje zasidrani; na njih pa gori nešteto luči, katere zlate temnomodro valovje morja. Jadrnice so složile svoja jadra; na njih so pospali ribiči...

Pozne nočne ure. Svetiljke ugašajo, vse je ovito v srebrn sen, nebo je posuto z milijoni tihih zvezd, le morje nemirno pluje in nam pošepetava neznane divne pesmi.

Albin Čebular.

mladi igralec Jackie Coogan. Da bo vsakomur omogočeno ogledati si film, bo ena predstava točno ob pol 4. uri popoldne, druga ob pol 7. uri zvečer. Upamo, da bo cenjeno občinstvo uvaževalo velike izdatke in stroške, ki so v zvezi s kinematografskimi predstavami, in bo v obilnem številu posežalo te predstave. Predvajali se bodo vedno zanimivejši filmi, tako da bodo prišli vsi obiskovalci, stari in mladi, na svoj račun.

GORNJI PETROVCI (Prekmurje). Te dni smo spremili na zadnji poti komaj 44 let starega gostilničarja g. Franca Franka, pokojnik, ki je zapustil mater in dve sestri, je bil napreden mož. Njegov pogreb je pokazal, da je bil splošno čistan. Pogreba so se razen domačinov udeležila tudi prostovoljna gasilna društva iz Šalovčev, Gornjih Petrovcev in Križevcev. Na domu je po dovršenih cerkvenih obredih zapelo ginljivo žalostinko gasilno društvo iz Križevcev. Pri odprtem grobu se je od pokojnega Franca v jedrnatih besedah poslovil nadučitelj g. Džuban, na kar so gornjepetrovski pevci zapeli «Vigred» pod vodstvom nadučitelja g. Pavlika. Dragi France, bodi Ti ohranjen najlepši spomin! — J. N.

GOSPODARSTVO

Kmetijski pouk

PAŠA IN NJENE NEVARNOSTI.

Paša je za našo živino pravi blagoslov, saj se živali nikjer tako dobro ne počutijo kakor na dobrem pašniku. Skrbimo zaradi tega, da pride živina kolikor le mogoče na pašo, saj so tam najugodnejši pogoji za njeno uspevanje kakor tudi za njeno cenejšo prehrano.

Pri nas je jesenska paša po travnikih in deteljiščih povsod razširjena in najbolj znana. Zato jo tudi radi izkoriščamo do zadnjega. Po naših plevelnih travnikih se priporoča, da jih izrabljamo tudi za zgodnjo spomladno pašo in da jih takoj nato pognojimo o prvi deževni priliki z gnojnico. Tako bi lahko naše plevelne travnike najprej izboljšali, travniško rušo samo pa gostili, da bi bilo več pridelka.

Z jesensko pašo so združene pa tudi nevarnosti, zlasti s pašo po deteljiščih in po vlažnih travniških legah. S pašo na deteljiščih moramo biti previdni, ker se na njih pripeti največ nesreč z napenjanjem. Res, da se dajo napete živali reševati s požiralnikovo cevjo in s trokarjem, če jih pravočasno zalotimo, toda veliko več je vredno to, če nam pašne živali sploh ne obole in če sploh ne pride do takih nesreč. Bodimo tedaj previdni in varujemo živino pred takimi nezgodami!

Tešča naj se žival sploh ne pušča na deteljišča, zlasti ne na nova in strniščna, pa tudi ne na sočne in rosne travnike. Previdnost in skrb za dober počut živali in za njeno zdravje zahtevajo, da obe živali zjutraj, preden grejo na rosno ali mokro pašo, grizljaj suhe krme in da jih na mlada in rosna deteljišča sploh ne pustimo, dokler se ni na pol že drugod napasla. Tudi vsako napajanje po deteljni paši je škodljivo.

Nevarna je pa tudi paša po vlažnih ali mokrih legah, posebno v takih letih kakor je bilo letošnje. Tam se živina lahko naleže tako imenovane metuljavosti ali metljavosti, ki se kaže na tem, da začnejo napadene živali hirati, da postanejo mršave in da slabo žro. Ta bolezen napada predvsem ovce, pa tudi govejo in drugo živino. Metljaji so živali-drobnoživke, ki jih pasoča živina sprejema s pašno travo vred in ki se naselijo potem v jetrih (jeterni metljaji) ali pa tudi v pljučah (pljučni metljaji). Pooletni paši se pojavi bolezen navadno šele jeseni in na zimo. Pljučni metljaji se razodevajo s kašljem in krehanjem napadenih živali. Proti metuljavosti imamo priznано dobro sredstvo, ki se imenuje «elcema». To je bakrena sol, ki se

oddaja v okroglih kosih težkih po 1 kg. Pokladati jo je bolni in zdravi živini, ki se pase po vlažnih prostorih. Zdravi živini dajemo to sol vsak teden po 2 ali 3krat, bolni pa vsak dan. Odrasli govedi dajemo na dan po 10 gr, teletom, ovcam, kozam in žrebetom po 5 gr. Po krajih, kjer raste kislá trava, zlasti tako imenovani munc, imenovan tudi metljavec, je prav da dajete živini pred pašo nekoliko te soli. Sol se dobi pri kmetijski družbi in stane 1 kg 30 Din. Iz 1 kg napraviš 100 porcij za odraslo govéd in 200 za manjše živali.

POTRATNO VINOGRADNIŠTVO.

Vinogradništvo je draga reč, posebno pri nas in pri današnjih stroških, ki jih imamo z obdelovanjem vinogradov, škropljenjem trt itd. Razen tega je vinogradništvo tudi malo varna vejica našega kmetijstva, ker so pridelki izpostavljeni raznim poškodbam in uimam.

Gospodarsko upravičeni so vinogradi le tam, kjer se obdelovanje izplača, kjer so dohodki večji kakor stroški, kjer se težko pridelano vino lahko proda in kjer so letine vsled ugodne lege kolikor toliko zasigurane. To vidimo v pravih vinskih legah, ki jih poznamo že na tem, da so cele gorice iz samih vinogradov, ki se drug drugega drže.

Drugačen je pa položaj, kjer se ves vinski pridelek doma popije in porabi za dom in delavce. Tukaj nastane upravičeno vprašanje, ali se tako vinogradništvo izplača ali ne. To velja posebno za lege, ki so le prisiljeno vinske in ki jih poznamo že na tem, da taki vinogradi samevajo sredi drugih kultur ali se pa nahajajo tako nizko, da že zaradi svoje lege ne obetajo kaj prida.

Taki vinogradi, ki samo «stanejo», ki zahtevajo mnogo dela in stroškov na škodo drugih kultur, zlasti na škodo poljedelstva in travništva in z njima združene živinoreje, taki vinogradi ne prinašajo nobenega pravega dohodka in so na kvar drugemu gospodarstvu, zlasti če se ves pridelek doma popije. Tako vinogradništvo je v gospodarskem smislu potratno, ker nas veliko stane pa nič ne nese, ali pa veliko premalo.

Vinski pridelek je treba vnovčiti, če naj je vinogradništvo upravičeno. Če nam dajejo pa vinogradi tako malovredno blago, da ga moramo doma popiti, potem je bolje, če take vinograde opustimo. Vinograd ne sme biti v breme in oškodovanje druge naše kmetije! V vinogradu je pridelovati vino, ki gre v denar, za najpotrebnejšo domačo pijačo pa skrbimo na drug način, z napravo sadnega mošta in petijota.

Vinogradništvo, ki je namenjeno zgolj domači potrebi in porabi, tako vinogradništvo in tako gospodarstvo je potratno, ker obremenjuje vse ostalo gospodarstvo, ne le s svojimi visokimi stroški, ampak tudi s svojim delom, ki se opravlja po naših vinskih krajih najprej in pred vsem v vinogradu in če trpijo zaradi tega še tako vse druge kulture. Vinograd mora biti najprej obdelan in pognojen, če že kaj nese ali pa nič!

Primer vzorne kmetije

Nova doba je porodila nova naziranja in pojmovanja v zasebnem kakor tudi v javnem gospodarstvu. Tudi nas vedno silneje objema val amerikanizacije. Ne lovimo se več za praznimi gesli in lepimi besedami; vsakdo išče v pospešenem gospodarskem delu le uspehe. Nova doba zahteva nove metode. Znatno pojema zanimanje za teoretična gospodarska predavanja — narod hoče kratka jedrnata razjašnjenja in želi predvsem nazorni pouk, razkazovanja, razstave in ogleda. Ta pot vodi hitreje in sigurneje k cilju — osobito pri našem kmetovalcu, ki je napram predavanjem, slikam itd. navadno zelo nezaintenziven in ga je v stanu pridobiti za novo stvar le praktičen vzgled, ki sloni na krajevnih izkušnjah.

Zaradi tega v zadnjem času pospešujemo predvsem gospodarske izlete na vzorna posestva, kmetijske šole in razstave. Tak izlet smo priredili gornjegrajski kmetje 26. septembra t. l. tudi v Vojnik h g. Goričanu, bivšemu potovalnemu učitelju za kmetijstvo.

Vzradoščen in kakor zmerom gostoljuben nas je sprejel g. Goričan ter nam je najprej velel — prav po stari slovenski navadi —, da se vsedemo za dobro obloženo, obsežno kmečko mizo. Medtem nam je z vsem poudarkom kot pravi kmet pripovedoval o težkočah današnjega gospodarjenja. On sam kot gospodar in prvi delavec ter hčerka kot gospodinja upravljata celo posestvo. Ni mogoče več dobiti poljskih delavcev. Kljub temu pa g. Goričan visi na svoji skopi grudi in skromni domačiji, ki mu je povzročila že toliko bridkosti in gorja, s tako elementarno in nezlomljivo silo, da moraš strmeti. Tujec meščan te sile ne more razumeti nikdar. Tudi Nemcem je lastna prislovična ljubezen do zemlje in rodne grude, vendar to strast do zemlje in domačije navadno obseva globoka poezija in sreča mirnega družinskega življenja v solnčni naravi in v svobodi. Najlepše bisere te kmečke poezije najdemo v povestih nemškega pesnika Sudermanna.

Gospod Goričan vendar ne olepšava svojega trdega dela in boja z naravnimi in socialnimi elementi s kako gniljivo romantiko, ampak si je prikožil za svojo življenjsko pot le nauke filozofije. Tolstega in realno življenjsko pojmovanje našega Cankarja. Trda mora biti ta pot, grenka in težka.

Kljub temu pa je g. Goričan s svojo nezlomljivo voljo in odločnostjo uredil toliko raznih vzornih naprav na svojem posestvu, da to lahko služi našim srednjim in malim kmetovalcem za prvovrsten vzgled.

V srambi za orodje vidimo n. pr. kakih deset različnih Sackovih plugov. Izboren material je v njih in so še danes neprekosljivi. Tudi obračalni Sackovi plugi so po izjavi g. Goričana prvovrstni navzlic posameznim ugovorom. S tem kompliciranim orodjem je pač treba pravilno ravnati; to ravanje se bogato poplača. V jeseni orje navadno globoko, osobito za krompir, in v to svrhu uporablja poseben Sackov plug, v katerega so vpreženi na posebni pripravi trije konji vštric. Zaradi te priprave in izdatno globokega dela orje g. Goričan vsem večjim posestnikom daleč v okolici zemljo za hmelj. G. Goričan se drži tudi načela, da je zemljo za pomladno setev mogoče zorati že v jeseni in jo je pomladi zrahljati ter izruvat plevel z razruševalcem ali z brano. Tudi novejša kmetijska znanost in izkušnja priporočata ta način obdelovanja. Za cranje k ovsu, ajdi in pšenici uporablja g. Goričan dvolemežni plug, na katerem so vpreženi zopet trije konji vštric. Na njivi vidimo tudi Kroskilov valjar, ki se izborna obnese za drobljenje grud in nam prihrani mučno razbijanje kep z ročnim delom.

Ponos Goričanovega posestva pa je konjski hlev. Dičijo ga posebno praktične jaslje — izum g. Goričana. Prednosti teh jaslji so: 1.) živali stojé zelo udobno pri krmljenju; 2.) krmo nikakor ne morejo spravljati pod noge in jo razmetavati; 3.) jaslje se čistijo izredno lahko in praktično; 4.) živalim se more dati naenkrat velika množina krme v jaslji, kar je posebno važno ponoči, da ni treba pogostoma vstajati; 5.) konje krmi od spređaj lahko vsak otrok brez najmanjše nevarnosti. Na konstrukciji teh jaslji je delal g. Goričan več let. Tla staj so iz cementa in pokrita s primerno debelimi deskami. Služijo zelo dobro. Konjem pokladajo poleti tudi pri težkem delu izključno le zeleno krmo, predvsem lucerno. G. Goričan je poskusil tudi s pokladanjem fižola, ki se je pri konjih in svinjah prav dobro obnesel.

Vzoren je pri g. Goričanu tudi goveji hlev s krasno pomursko živino. Gnojščice je zgleđno urejeno. Za gnojnico je v uporabi sesaljska sistema Neptun, ki se je izmed vseh sistemov najbolj obnesel.

Obšli smo potem še polja, si ogledali razne njivske sadeže, prvovrstno sadno drevje in

obrežje potoka, ki je zaščiteno z obeh strani s kanadskimi topoli. Baje ta vrsta topolov najboljše in najsigurneje štiti in zavaruje obrežja.

Naš nadaljnji obhod pa je, žal, prekinil dež, ki je s svojimi nalivi in poplavami prizadejal letos tudi g. Goričanu mnogo škode. S strahom smo opazovali smer in polet oblakov. Enega srca in ene duše smo v nevarnosti elementarne nezgode, proti kateri smo kljub naši učenosti tako majhni in brez moči. Skupna nevarnost, delo in boj ter enako stremljenje stvarja najožje in najgloblje srčne vezi. Tako smo se razšli z g. Goričanom kot prijatelji in dobri tovariši. G. Goričanu na tem mestu najiskrenejša hvala za izkazano nam gostoljubnost!

Priporočam vsakomur, kdor hoče videti vzorno urejeno srednjeveliko kmetijo in kdor hoče preizkusiti nove gospodarske naprave, nova poslopja, orodje itd., naj se oglasi pri g. Goričanu. Pri tej priliki pa naj ne pozabi obiskati tudi središče naše spodnještajerske strokovno-kmečke kulture, naše kmečko vseučilišče in najlepšo, prenovljeno in razkošno opremljeno kmetijsko šolo v Št. Jurju ob južni železnici. Upraviteljsvo te šole, prijazni domači gospodje vam bodo drage volje razkazali vse različne zanimivosti na dvorišču, v strojarni, hlevu, vrtu, sadovnjaku in na polju. Ne bo nikomur žal, ako je obiskal ta naš lep, mogočni in vzorni kmečki dom.

Naj pa na povratku skozi Celje nikdo ne zamudi napraviti še kratek sprehod čez most ob Savinji skozi znameniti celjski park na Miklavški breg. Tam bo ob ozki, strmi stezi v idiličnem zatišju in krasni legi z razgledom na mesto našel prijazen dom, v katerem gospodarji naš največji sadjarski praktik, med našim narodom najbolj priljubljeni ljudski govornik v sadjarski stroki. To je gosp. Mihael Levstik, učitelj v pokoju. Ni g. Levstik velik samo kot sadjar, ampak tudi kot človek. Prav malo sem našel med Slovenci tako idealnih mož, kakor je on. Diči ga bogato splošno znanje in globoka, blaga duša, polna neizčrpane ljubezni do svojega naroda in svoje domovine. Pri tem gospodu naj se še zanesljivo oglasi vsakdo, ki gre v celjsko okolico na poučno potovanje. V tistem vrtu g. Levstika bo razen mnogih gospodarskih nasvetov in zgledov pri čaši zlatega hruševca našel oddih ter razvedrilo in okrepcilo svoji duši in svojemu telesu.

Fran Wernig.

Sadna razstava v Gornjem Logatcu

V nedeljo 17. t. m. bo otvorila podružnica Kmetijske družbe v Gornjem Logatcu v tamošnjem Sokolskem domu sadno razstavo, ki ima predvsem namen pokazati ljudem, kake vrste sadja se pri nas goje in katere uspevajo dobro. Na razstavi bo zastopanih čez sto sadnih vrst, zato je umljivo, da vlada med tamkajšnjimi sadjerejci veliko zanimanje. Pri otvoritvi razstave ob 9. uri dopoldne bodo navzoči tudi sadni strokovnjaki iz Ljubljane, ki bodo ljudem predavali o sadnem izboru za tukajšnji okraj in o ustanovitvi podružnice Sadjarskega in vrtnarskega društva.

Priporočamo vsem sadjerejem in sploh vsem, ki imajo veselje do sadjereje, iz Logatca in bližnjih občin, da se razstave udeležijo, če ne v nedeljo, pa vsaj v ponedeljek, ker bo razstava tudi ta dan odprta.

K razstavi vabimo tudi bližnje šole, da si ogledajo z učenci, kaj pri nas vse uspeva. «Chemotechna» iz Ljubljane bo izločila na razstavi svoja sredstva za negovanje sadnega drevja.

Tedenski tržni pregled

ZITO. Cene na svetovnih tržiščih v zadnjem času niso zabeležile znatnih sprememb. Po pšenici in rži se večinoma zelo malo povprašuje. Živahnije je povpraševanje po tursčici; kupuje se zlasti tudi nova v naprej. Na novosadski blagovni borzi so bile zadnje dni naslednje cene: pšenica 260 do 265 Din, tursčica 147 Din 50 p do

152 Din 50 p, moka «0» 425 do 430 Din za 100 kg na debelo.

ZIVINA. Cene živini se drže že dalje časa prilično na eni in isti višini, dočim v drugih pokrajinah Jugoslavije pokazujejo nagibanje k majhnemu porastu. Na zadnjem ljubljanskem živalskem sejmu so bile za kilogram žive teže naslednje cene: voli, prvovrstni 7 Din 50 p, drugovrstni 6 Din 50 p, tretjevrstni 6 Din, krave klobasariče 3 Din do 3 Din 50 p, debele 5 do 6 Din, teleta 8 do 10 Din. Prasi za rejo so se prodajali po 150 do 250 Din komad.

HMELJ. Cene hmelju so v Zalcu na Češko-slovaškem malo oslabele. Dne 12. t. m. se je prodajal hmelj v Zalcu po 3500 do 4100 češkoslovaških kron za 50 kg (okrog 115 do 135 Din za kilogram). V Nürnbergu v Nemčiji so cene nespremenjene. Kupčija je povsod mirna.

Kratke vesti

— **Vrednost denarja.** Na zagrebški borzi se je dobilo 12. t. m. v devizah: 100 avstrijskih šilingov za 797 Din 50 p do 800 Din 50 p, 100 nemških mark za 1349 Din 50 p do 1352 Din 50 p, 100 italijanskih lir za 227 Din 95 p do 229 Din 95 p, 1 dolar za 56 Din 45 p do 56 Din 65 p, 100 francoskih frankov za 164 do 166 Din, 100 češkoslovaških kron za 167 Din 40 p do 168 Din 20 p.

— **Koliko je papirnatega denarja v naši državi.** Po izkazu Narodne banke od 30. septembra t. l. je bilo v naši državi v obtoku za 5 milijard 718 milijonov 600 tisoč dinarjev.

— **Državna kmetijska šola v Št. Jurju pri Celju** je zaključila 11mesečni tečaj šolskega leta 1925/1926. dne 30. septembra t. l. V začetku leta je bilo sprejetih 29 gojencev; od teh je ministristvo na predlog uprave sprejelo kot državne gojence na prosta mesta 24, tako da je bilo le pet plačujočih. Žal, da so baš od državnih gojencev trije po odredbi zdravnika morali kmalu izstopiti, eden pa je bil pozvan na vojaški rok. Šola je dovršilo 25 gojencev, 4 s prav dobrim in 21 z dobrim uspehom. Vsi razen enega so bili iz mariborske oblasti, in to po večini iz Savinjske doline, šoštanjanskega okraja in Pohorja. Vsi gojenci so bili kmetijski sinovi in prav pridni tako pri pouku kakor pri delu ter so se vrnili na svoje domove, kjer jih tudi velika večina ostane. Novo šolsko leto, ki se je po odredbi ministristva razširilo na 12 mesecev, se je začelo že 7. t. m. Prosilcev je bilo 50. Po rešenju ministristva je bilo sprejetih 20 kot državnih učencev na prosta mesta, 10 pa kot privatnih na plačujoča mesta. Za toliko je tudi prostora na zavodu. Žal, da se je moralo toliko prosilcev, in to starejših, odkloniti. Večina sprejetih je iz Gornje Savinjske doline, prevaljskega in slovenjgraškega sreza, trije so pa Prekmurci.

— **Izvoz zelja iz Slovenije v Nizozemsko.** Pred nekaj dnevi je dospelo v Ljubljano več nizozemskih trgovcev, ki so nakupili velike množine zelja, tako da se izvozi iz Slovenije skoro vsak dan po več vagonov. Posledica večjega izvoza zelja so krepkejšje cene na ljubljanskem trgu.

— **Pomanjkanje vagonov v Sloveniji.** V zadnjem času je nastopila možnost večjega izvoza lesa iz Slovenije v Italijo, ker so se zaradi močnega dviga lire cene našemu lesu za Italijo zelo znižale. Italijanski trgovci zelo povprašujejo po lesu vseh kakovosti in dimenzij. To priložnost bi naša lesna industrija in trgovina, ki se nahajata v težki krizi, prav lahko izkoristili, ako bi bilo dovolj vagonov na razpolago. Na zadevne pritožbe je prometni minister obljubil, da se bo pobrigal za to, da se ugotovi zahtevi slovenskih lesnih izvoznikov po večjem številu vagonov.

— **Kakovostna dobra vinska letina v Halozah.** Kakor nam pišejo, se je vinska trgata v Halozah začela te dni. Grozdja se naitga malo, toda je prav izvrstne kakovosti. Mošt vsebuje 16 do 20 % sladkorja. V haloškem okolišju se zelo mnogo povprašuje tudi po starem vinu, katerega zaloge so se prilične.

— **Dobra vinska letina v Banatu.** Povoljno vreme v zadnjih tednih je zelo izboljšalo grozdje v Banatu. Kakovost letošnjega vina je boljša kakor lani, pa tudi po količini letošnji vinski pridelok v Banatu ne zaostaja za lanskim. Cene moštu se gibljejo med 1 Din 25 p do 1 Din 65 p za liter, dočim so lani znašale okrog 2 Din.

— **Les se sme nakladati v zaprte vagonne.** Prometni minister je zaradi velikega pomanjkanja odprtih vagonov dovolil nakladanje lesa v zaprte vagonne. Upajmo, da bo sedaj kaj več vagonov deležna tudi Slovenija.

— **Število bank v Jugoslaviji.** Po službenih podatkih je bilo koncem lanskega leta v Jugoslaviji 666 bank. Za 639 denarnih zavodov so zbrani podrobnejši podatki. Vloge v teh 639 zavodih so znašale 5 milijard 832 milijonov 600 tisoč dinarjev (na knjižice 4 milijarde 263 milijonov 500 tisoč, po tekočih računih pa 1 milijarda 569 milijonov 100 tisoč dinarjev). Od te vsote imajo štiri inozemske bančne podružnice 301 milijonov 800 tisoč dinarjev. Od vseh teh vlog pride na Slovenijo 523 milijonov 400 tisoč dinarjev.

— **Kmetijski izlet v Zdečino.** Sreski kmetijski referent v Novem mestu g. Fran Malasek bo priredil tekmo novembra t. l. enodneven izlet kmetovalcev v Zdečino na Hrvaškem. Ogledali si bomo ribogojstvo z glavnim ribolovom ribnika, 430 oralov velikega, uspešno živinorejo, ameriški stolp za kisanje krme in druge velezanimive naprave. Obiskovalci se boste čudili, kaj se dá napraviti iz močvirja. Pravočasne prijave sprejema gori imenovani. Preskrbela se bo polovična vožnja na železnici. Dan izleta se bo sporočil kasneje.

— **Avstrije kupujejo našo živino po visokih cenah.** Kakor poročajo iz Trbovelj, so zadnje dni nakupili avstrijski prekupčevalci v hrastniški okolici večje število volov, ki so jih plačevali po 10 Din za kilogram žive teže. Cene so izredno visoke, saj naši domači mesarji plačujejo živino do največ po 8 Din za kilogram.

„EDINOST“

VESTNIK ZVEZE DEMOKRATSKE
MLADINE V LJUBLJANI

REDNI ČLANSKI SESTANKI V LJUBLJANI.

Ob priliki zadnjega članskega sestanka «Edinosti» se je sprožila misel, naj bi se redno vsak teden po enkrat vršil članski sestanek, ki naj bi bil združen s predavanjem. Predavanja naj bi obsejala snovi iz političnega, gospodarskega, zdravstvenega, socialnega, kulturnega, literarnega in umetniškega področja. Predlog je bil soglasno sprejet. Članski sestanki se bo vršil vsak petek ob 8. uri zvečer.

To v vednost vsem onim članom, ki se zadnjega sestanka iz kateregakoli vzroka niso utegnili udeležiti.

Na zadnjem sestanku, ki se je vršil 8. t. m., je predaval brat Olaf Bizjak o razvoju sporta. Predavatelj se je omejil predvsem na to, da je navajal razne zdravstvene, moralne in kulturne momente, ki so vzrok, da polagajo dandanes vse kulturne države toliko pažnje na gojitev sporta.

Predavanju je sledilo članstvo z zanimanjem, ker je predavatelj podajal snov poljudno in na zabavno-poučen način.

Na prihodnjem sestanku, ki se bo vršil v petek 15. t. m. ob 8. uri zvečer bo predaval brat Dolef Prešeren o zgodovinskem pregledu slovenskega leposlovja od početka do nastopa moderne.

Hrastnik. V soboto 25. septembra t. l. se je vršil v gostilni g. Dolinška izredni občni zbor, na katerem je bil izvoljen naslednji odbor: predsednik br. Kaušek; tajnik br. Jože Krajšek; blagajnik Selan; odborniki: bratje Majcen, Brun, Dolanc II, Pavlič in sestre Mici Kovačeva in Erna Kauzarjeva. Upamo, da bo novi odbor kos svoji nalogi in da bo krepko korakal po začrtani poti.

Posamezne organizacije jugoslovenske demokratske mladine «Edinost» se opozarjajo, da je izdala ZKD mesečnik «Kulturni glasnik». Dolžnost vsake organizacije je, da si ga naroči ter točno plačuje.

BELEŽKE

— **Naše naloge v jeseni.** Naš članek, ki ga je napisal pod tem naslovom narodni poslanec gosp. dr. Žerjav, seveda ni ugajal «Domoljubu», ki vidi povsod, kjer niso klerikalci poleg, samo protiverške osti, čeprav je dr. Žerjav v članku izrečno poudarjal, da ni naloga demokratskih organizacij izpodkopavanje vere in ugleda duhovnikov. Za vse naše dokaze, da nismo proti veri in tudi ne proti duhovnikom, ki se zavedajo svoje vzvišene naloge, je «Domoljub» gluhi in trobenta neprestano, da je «Domovina» brezverska. Gospodje okrog «Domoljuba» se prav dobro zavedajo, da je to neresnica, a se poslužujejo te laži, da bi odvrčali naše somišljenike od naše stranke. «Domoljub», kaj se ne zavedaš, da tej neumni lajni o protiverstvu «Domovine» verjamejo le oni, ki niso baš preveč brihtni. Te ljudi pa «Domoljubovi» stranki kar privoščimo.

— **Izpodkopavanje ugleda duhovnikom.** Da «Domovina» izpodkopava ugled duhovnikom, je stalna krilatica «Domoljubova». Zato moramo ponovno poudariti, da «Domovina» nastopa le proti onim duhovnikom, ki zlorablajo svoj vzvišeni poklic v politične svrhe, ki javno nastopajo kot politiki in ki pri vsem tem napadajo v pridigah ali na političnih shodih naš list ali našo stranko. Jasno je menda vsakemu človeku, ki ima vsaj malo razuma v glavi, da «Domovina» ne bo božala duhovnika, ki razsaja nad njo in ji podtika le zle namene. Prav tako ne bo hvalila duhovnika, ki na političnih shodih z zlorabo vere udriha po naši stranki. Duhovnika, ki je miren in skromen izvrševalec svojih dolžnosti, pa je in bo «Domovina» vedno zagovarjala. Ali more biti to drugače?

— **Radić in Pucelj.** V Beogradu so se razširile govornice, da se je g. Pucelj zaradi nedostojnega nastopa Radića ob priliki sprejema češkoslovaških parlamentarcev v Zagrebu in zaradi vladne krize začel odmikati od svojega vrhovnega šefa Radića ter se približevati skupini radićevskih odpadnikov pod vodstvom dr. Nikića. G. Pucelj sam te govornice označuje za netočne. Bomo videli! Eno pa je menda g. Pucelj spoznal, da mu namreč združitev z radićevci ni prinesla nobenih koristi tako v pogledu njegove stranke kakor v pogledu koristi za Slovenijo, ki jih g. Pucelj kljub svojemu ministrovanju ni dosegel. Zaključni račun radikalno-radićevske vlade s slovenskim ministrom g. Puceljem je za Slovenijo hudo žalosten.

PROSVETA

«Prosvetni Glasnik». Te dni je izšla prva številka «Prosvetnega Glasnika», glasila Zveze kulturnih društev v Ljubljani in Mariboru. Širok in obsežen je delokrog ZKD, saj oklepa čez 500 kulturnih društev, katere vodi, bodri in podpira po najboljših svojih močeh. Da se ustvari med temi društvi čim ožja vez in da bo mogla ZKD še bolj ustrezati svojemu namenu, se je odločila izdajati lastno glasilo. Dolžnost in naloga vseh naprednih društev kakor tudi posameznih društvenih voditeljev je, da se naroče na list, ki bo obilno doprinesel k uspešnemu razvoju in procvitu našega društvenega življenja na deželi. List bo poučen in zanimiv ter bo obravnaval vse panoge, na katerih se udeležujejo naša narodna kulturna društva. Prosimo in pozivamo vse naše prijatelje in kulturne delavce, pisatelje, režiserje, pevovodje, predsednike in odbornike naših društev, da v list redno in vneto dopisujejo ter ga vsepovsod pod-

pirajo. Društva naj marljivo poročajo o prireditvah. Sklep občnega zbora za vsa v ZKD v Ljubljani in Mariboru včlanjena društva je, da se na list naroče. Izhajal bo vsakega prvega v mesecu. Naročnina skupno z glasbeno prilogo znaša 40 Din letno. Oni društveni delavci, ki žele dobiti list za sebe, naj nam sporoče to svojo željo čimprej. Uredništvo in uprava lista se nahajata v prostorih Zveze kulturnih društev v Ljubljani, Kazino, II. nadstropje.

Tavčarjevi zbrani spisi, IV. zvezek. Vsebina: «Grajski pisar», «4000», «V Zali», «Izgubljeni Bog», «Pomlad». Uredil dr. Ivan Prijatelj. Izdala in založila Tiskovna zadruga v Ljubljani. 513 str. Broširana knjiga stane 84 Din, v platno vezana 100 Din, v polfrancoski vezavi 106 Din. — Od sredine osemdesetih let minulega stoletja pa skoro do svetovne vojne je stal doktor Tavčar v srditih političnih bojih na čelu narodno-napredne stranke. V tej dolgi dobi se je njegovo pisateljsko udejstvovanje moralo umekniti političnemu. Kar je pripovednih spisov, so često prepojeni s protiklerikalno tendenco; iz njih odmeva borbeno svobodomiselnost in smešenje onih, ki so mešali politiko z vero. Ta stran njegovega pisateljevanja je dobila najglasnejši izraz v satiri «4000». Značilen kulturno-zgodovinski dokument izza dobe, ko so se iz strankarskih razlogov ustvarjali konzumi, je povest «Izgubljeni Bog», za katero nam je podal urednik v opombah zanimivo pojasnilo. Ves mračni milje reformacijskih časov s protireformatorji, predikanti, skakalci in tresalci, loškimi biriči, z zaslepljenimi in fanatičnimi ljudmi nam je razgrnil v verni zgodovinski podobi «Grajski pisar». V povesti «V Zali» se nam je pisatelj pokazal mojstra vaše povesti z globoko ljubeznijo do prirode, do lova in gozdnih čarov njegove ožje domovine. Niz lirčnih črtic «Pomlad» je proslava mladosti, zakonskega življenja in naše ljubke domačnosti ter slavošpev na duhovnika, tihega junaka in skrbnega pastirja svojih ovčic.

Ljudsko vseučilišče

LES KOT KURIVO.

Rekli smo, da je bil les dolgo časa najvažnejše kurivo. Kaj pa se prav za prav godi, kadar plamen objema drva? Da to pojasnimo, pustimo toplo zakurjeno sobo in pojdemo nazaj v poletje minulih let! Drevo, iz katerega izvirajo polena, ki gore zdaj v peči, je stalo tedaj sveže in polno življenja v gozdu. Topli poletni vetrič mu boža zeleno listje, na katero padajo svetli solnčni žarki. Na videz je vse mirno, v resnici pa deluje tu prava kemična tovarna. Česar do danes še ni zmožal noben kemik, to delajo zeleni listi naših rastlin že od najdavnjših časov. Ti listi žive in dihaajo. Brez prestanka vsrkavajo iz zraka ogljikovo kislino. Zeleni listi neprenehoma prestrezajo solnčne žarke; pa tudi listno zelenilo ali klorofil deluje. S pomočjo tega razkroje solnčni žarki ogljikovo kislino v oglje in kisik. S tem so solnčni žarki opravili svoje delo. Kisik gre zopet nazaj v zrak. Sproščeni ogljik pa obdrži listno zelenilo in ga zveže z vodo v listu. Pri tem se izvrši kemično čudo. Iz oglja in vode nastanejo različni ogljikovi hidrati, nastane to, kar imenujemo les. Da se je izvršilo to čudo, je bila potrebna solnčna toplota, ki se je tako ujela v rastlino, ki pa jo lahko zopet obudimo k življenju, kar se dogaja, če vržemo poleno na ogenj.

V peč vržeš poleno svežih drv. Od vseli strani ga objamejo plameni in prasketaje se zopet obude gozdni duhovi. Plamen zopet razkroji, kar je listno zelenilo nekoč združilo. Iz polena uhaja vodik v obliki sopare, medtem ko ostaja ogljik razkrojenih ogljikovih hidratov v obliki črnega oglja. Les je začel ogljetneti. Naenkrat poleno posebno glasno zapraskče in iz njega šine blesteče bel plamen. S tem se je začel les spreminjati v plin. Ogljikovi vodiki, ki so deloma že bili v njem, deloma pa nastali šele pri ogljenjenju, to je pri razkrojitvi ogljikovih hidratov, uhajajo iz lesa, se užgo in zgore z belim plamenom.

Dalje deluje vročina, ki prijema z vseli strani poleno, ki obstoji sedaj po večini že iz čistega ogljika. Tudi ta se zdaj ne more več ustavljati. Zbude se spomini na one poletne dni, ko sta bila ogljik in kisik še spojena v

ogljikovo kislino, ki se je prosto gibala v zraku. Stara ljubezen se znova vname. V poskočnem plesu se objamejo delci ogljika, ki se nahaja v zraku, in delci ogljika v polenu ter se zopet združijo v ogljikovo kislino. V trenutku združitve pa dobi solnčni žarek, ki se je ujel v listnem zelenilu, zopet življenje. Poleno zagori s svetlim plamenom ter napolni prostor s toplotnimi in svetlobnimi žarki, sličnimi žarkom, ki nam jih pošilja sonce.

Les je bil prav za prav le skladišče solnčne toplote in svetlobe. Ko smo ga užgali, smo ujetim in zvezanim solnčnim žarkom dali zopet svobodo; za plačilo pa so nas nagradili s toploto in svetlobo. Kako ogromno množino toplote vsebuje les, vidimo iz tega, da vsebuje poleno, ki tehta 1 kg, približno 3000 toplotnih enot, to je: toliko množino toplote, da bi zadostovala, da segreje 3000 kg vode za 1 stopinjo Celzija.

Če dalje pomislimo, da je 1 toplotna enota enaka delu 428 mkg (1 meter-kilogram je sila, ki dvigne 1 kg 1 m visoko), lahko izračunamo, da je dovolj velika, da vrže lastno težo 1284 km visoko v zrak. Toda šele v dobi parnega stroja in parnega kotla smo napredovali tako daleč, da lahko ujamemo to energijo in jo vprežemo, da nam opravlja delo, ki bi ga ne zmožel človek ne s svojo ne z žival-

sko silo. V prejšnjih stotisočletjih je prišel ogenj v poštev le kot vir toplote in svetlobe.

Videli smo, da se je poleno najprej kadilo in tlelo, preden je zagorelo. Najprej sta se morala umakniti vodna para in ogljikov vodik. Kako, če bi se to izvršilo na kak drug način, da bi dobili za kurjavo čist ogljik? To vprašanje je rešil človek s tem, da je začel kuhati oglje. Zložil je v gozdu polena na kup v obliki polukrogle, pokril z zemljo in ruševino ter zakuril. Brez zemlje bi bil les zgorel in ostal bi bil samo pepel. Če bi bila plast zemlje popolnoma strnjena, bi bil ogenj radi pomanjkanja zraka takoj ugasnil. Ogljarjeva umetnost je obstojala v tem, da je pustil v pokrivajoči plasti toliko lukenj, da je ogenj počasi in enakomerno tlel, ki je sicer izgnal vso vodeno paro in vse pline ogljikovega vodika, ogljik sam pa pustil po večini nedotaknjen. V kopi, kjer je dneve in tedne dolgo tlel ogenj, se je moral bel les spremeniti v črno oglje, ki je neprimerno boljše in prikladnejše kurivo kot sirov les.

Videli smo, kolikvega pomena je bil in je še danes les kot kurivo. Vendar pa les sam ne bi mogel zadostovati za današnjo visoko razvito industrijo. Prihodnjič bomo videli, kako je narava priskrbela človeku še z drugimi vrstami goriva.

DOMAČE NOVOSTI

* **Naročite se na Stražarjevo knjigo «Slike iz preljubega brdskega kraja».** Doslej se je za to knjigo priglasilo že več sto naročnikov. Za izdajo knjige še to ni dovolj, zato se požurite vsi ljubitelji in ljubiteljice branja, ki še niste v krogu naročnikov, da to nemudoma storite. Knjiga bo stala, kakor smo rekli, okrog 10 Din. Ako bo mnogo naročnikov, bo mogoče cena tudi nižja. Knjiga bo vsebovala naslednje spise: «Romarji in romarice na Limbarski gori», «Iz šentvidskega okoliša» (več sličic) in dve originalni kmečki ženitovanjski pismi, kakršna so prejšnje čase nosili fantje ženinom in nevestam. Nikomur ne bo žal, če se naroči na to knjigo. Treba se je samo priglasiti z dopisnico. Plačati bo treba, ko boste knjigo prejeli.

* **Odhod narodnih poslancev dr. Žerjava in dr. Pivka v Beograd.** Te dni sta se odpeljala v Beograd k otvoritvi zasedanja Narodne skupščine narodna poslanca dr. Žerjav in dr. Pivko.

* **Lepa proslava spominskega dne na nesrečni koroški plebiscit se je vršila 9. t. m. v veliki dvorani Narodnega doma v Celju.** Priredila jo je tamošnja podružnica Jugoslovenske Matice. Prireditve se je udeležilo lepo število občinstva iz vseh slojev celjskega mesta, zlasti pa mnogo rojakov iz zasužnjene Koroške in Primorske. Enako lepo je uspel tudi Einspielerjev večer v Mariboru, ki je bil prirejen v istem cilju.

* **Povratek Svetozarja Pribečevića iz Pariza.** Predsednik SDS g. Svetozar Pribečević se je vrnil te dni iz Pariza, kjer je bil pri pogrebu svoje hčerke Smilje. Med potjo se je oglasil tudi v Ljubljani, kjer je posetil svoje politične prijatelje.

* **Vladni komisar na ljubljanskem magistratu.** Te dni je bil gerentski svet mestne občine ljubljanske razrešen svoje dolžnosti in je občinske posle prevzel 7. t. m. vladni komisar vladni svetnik g. Anton Mencinger. Kakor se domneva, se je ta sprememba izvršila zaradi tega, ker se pripravljajo nove občinske volitve. Vladni komisar bo najbrže posloval brez vsakega sosveta.

* **III. kongres delavskih zbornic.** V sporazumu z vsemi delavskimi zbornicami je sklicalo centralno tajništvo delavskih zbornic III. državni kongres delavskih zbornic, ki se bo vršil 24. t. m. v Beogradu. Na kongresu bodo sodelovali zastopniki delavskih zbornic iz vse države in predstav-

niki vseh delavskih strokovnih organizacij, ki sodelujejo z delavskimi zbornicami. Za sedaj je določen naslednji dnevni red: Splošen gospodarski položaj v državi (poročilo dr. Topalovića iz Beograda); stanovanjski zakon (poročilo Filipa Uratnika iz Ljubljane); zakon o neposrednih davkih (poročilo Bogdana Krekića iz Beograda); socialnopolitična zakonodaja in njeno izvajanje (poročevalce določijo delavske zbornice iz Zagreba, Ljubljane in Splita).

* **Jubilej dela.** G. Avgust Obrekar, črkostavec v Delniški tiskarni, je praznoval te dni 50letnico svojega poklica. V Delniški tiskarni (prej Kleinmayr & Bamberg) se nahaja v službi že preko 40 let. Slavljencu, ki je še vedno čil in krepak, iskreno čestitamo!

* **Zahvala zavednim trgovcem in obrtnikom v Prekmurju.** Iz Murske Sobotice nam pišejo: Izid volitev v Zbornico za trgovino, obrt in industrijo je pokazal, da upoštevajo trgovci in obrtniki svoje stanovske organizacije, ker je zmagala lista kandidatov, ki so jih postavili združeni gremiji in zadruge. Čast tej zavednosti! Ponosna sva na dejstvo, da se je ta stanovska zavest in solidarnost tako sijajno izkazala tudi v Prekmurju. Kljub ostri protiaagitaciji ste, volilci, vzdržali ob strani svojih stanovskih organizacij in pripomogli do častne zmage tudi pri nas. Zahvaljujemo se vsem volilcem za stanovsko-zavedni nastop, obenem pa za zaupanje, ki ste ga izkazali nama. Zahvaljujemo se pa tudi vsem onim, ki so nam bili v volilnem delu na pomoč in požrtvovalno opravljali agitacijsko delo. Dolžnosti, ki sva jih z izvolitvijo sprejela, bova vršila po svoji najboljši vesti. O tem se boste prepričali. — Ludovik Brumen s. r.; Josip Turk s. r.

* **Nova obmejna knjižnica.** Pišejo nam: V župniji Sv. Duh na Ostrem vrhu, kjer je razmejitvena komisija tako izredno modro potegnila mejo, da je prisodila polovico pokopališča Avstriji, polovico pa Jugoslaviji, novo šolo seveda Avstriji, živi že od nekdanje naše ljudstvo prav živahno narodno življenje. Tudi sedanji župan gosp. Ivan Krampl je vzor narodnega delavca ob meji. Ze mesece sem je prihajal ponovno v Maribor in skoro vsakokrat si je nabral nekaj knjig pri znanjih in prijateljih ter jih nosil svojim čitanja in pouka željnim soobčanom. Žal, da je zaprosil še Zvezo kulturnih društev, da bi mu posredovala more ustanove.

čini. ZKD je rade volje priskočila na pomoč in sklenila ustanoviti na tej važni točki naše severne meje javno ljudsko knjižnico. V soboto 9. t. m. je župan g. Krampl osebno odnesel iz Maribora 71 lepo vezanih knjig. Značilno je za idealno požrtvovalnost moža, da je te knjige od Selnice pa do Sv. Duha nesel na svojih ramenih. V nedeljo 10. t. m. je prispel k Sv. Duhu tudi predsednik ZKD g. Skala, kateremu se je pridružil znani planinec in narodni delavec trgovec g. France Majer. V gostilni pri p. d. Ropiču se je vkljub slabemu vremenu zbralo lepo število občanov obojega spola, ki so z velikim zanimanjem poslušali govor predsednika ZKD o pomenu knjige v kulturnem in političnem razvoju Slovencev. Nato se je izvršila otvoritev knjižnice, katero bo vodil poseben odsek pod predsedstvom župana g. Ivana Krampla, ki je obenem tudi knjižničar; v odseku so nadalje še gg. Franc Volmajer, Anton Štibler, Ivan Kaiser, Jakob in Franc Vališer, Krišičnik, Jevremovič, Ivan Tacer in Anton Krampl. Iz zanimanja vseh navzočih do knjižnice je bilo videti, da ne bo nikdar osamljena, ampak da se bo lepo samo vzdržala in množila. Želeti je, da bi tekom kratkega časa imeli vso našo mejo prepreženo z javnimi ljudskimi knjižnicami. Iz krajev, kjer bi knjižnico želeli, naj se merodajni činitelji obrnejo na Zvezo kulturnih društev v Mariboru, Cankarjeva ulica št. 1. Seveda morajo dati tudi garancijo, da se bo knjižnica v redu vodila. Da bi naši zavedni Slovenci na Ostrem vrhu našli drugod obilo posnemovalcev!

* **Anton Hafner †** V Železnikih je umrl 11. t. m. posestnik in trgovec g. Anton Hafner, ki je bil narodnjak in naprednjak, kakršnih ni mnogo med nami. V prejšnjih časih je bil mnogo let član občinskega odbora v Železnikih, dalje predsednik Ciril-Metodove podružnice, član in odbornik Bralnega društva, Gasilnega društva itd. Zadnjih 20 let je kljub svoji visoki starosti vzorno vodil železniško Hranilnico in posojilnico, za katero je delal in skrbel do svoje smrti. Bil je član in podpornik vseh naprednih društev, kakor je tudi rad daroval za dobrodelna društva in v narodne namene ob vsaki priliki. Pokojnik je bil vzoren gospodar. Nad 40 let je bil ravnatelj in vodja Globočnikovih fužin — do leta 1906., ko so se fužine v Železnikih in na Jesenovcu opustile. Bil je skromen in varčen, delaven in priden kakor mravlja, točen in natančen kakor ura, vedno in povsod mož na svojem mestu. Vzornega rodoljuba in naprednjaka bo marsikdo težko pogrešal. Blagopokojnemu možu značaju in poštenjaku ohranijo vsi njegovi mnogoštevilni znanci in prijatelji časten in hvaležen spomin.

* **Andrej Jakil †** V Trstu, kjer se je mudil po opravkih, je po kratki bolezni umrl daleč po naši državi znan veleindustrijec v Karlovcu g. Andrej Jakil. Star je bil 65 let in je rodom iz Mirne pri Gorici. Med vojno je bil tudi interniran kot prijatelj Srbov. Pokojnik zapušča ženo, tri sinove in dve hčerki. Bodi mu ohranjen blag spomin, ugledni rodbini pa naše sožalje!

* **Trg Lemberg in stare zgodbe.** Pišejo nam: Gospod urednik, v «Domovini» št. 30 je bil objavljen članek pod gornjim naslovom, ki je za nas Lemberžane žaljiv. Uvod tega članka je lepo pisan in kaže, da ga je napisal človek, ki je vaje pisanja. Ne moremo verjeti, da bi pogreval te neumestne burke naš človek, ampak sodimo, da je pisal kak nasprotnik, ki ve, da smo Lemberžani vsi naprednega mišljenja. Dobro vemo, da je malo krajev, o katerih ne bi krožile razne zbadljive smešnice, nikakor pa se ne moremo sprijazniti z mislijo, da bi se take burke pogrevale in da bi se izročali prebivalci celega okraja v javen zasmeh. Dotični dopisnik je napisal le nekaj starih pravljic o Lemberžanih, a obstojajo še najnovejše, o katerih ga moramo obvestiti. V najnovejšem času so sklenili Lemberžani, da bodo mesto bika potegnili na zvonic dopisnika takih pravljic. Ostal bo gori toliko časa, da bo pomulil vso travo, ki mu bo gotovo dobro teknila. Iz tistih buč pred davnim časom se je izvalil zajček, kterega potomec je dopisnik. Kadar pride zopet v Lemberg, bo moral pojesti veliko klobaso, da mu

bo za vselej dosti. Lovci ga še danes čakajo, pa ne s sulicami in vilami, ampak z mokro cunjjo, katere bo zanj zadostovala. — **L e m b e r ž a n.**

* **Zahvala za darove poplavljenecem.** Županstvo občine Žiri se tem potom najiskrenejše zahvaljuje za velikodušen dar 2500 Din, katere je poslala občina Dolenji Logatec po svojem zastopniku za poplavljenecé tukajšnje občine. Obenem se zahvaljuje g. Francu Paaru, hotelirju na Jesenicah, in g. Antonu Mrharju, trgovcu v Ljubljani, ki sta darovala vsak po 100 Din v isti namen; dalje g. Francu Drobničju v Ljubljani za dar 50 Din ter g. Fr. Josku, trgovcu v Celju, za poslani zavoj obleke za poplavljenecé. Vsem darovalcem najlepša zahvala v imenu vseh ubogih poplavljenecé občine žirovske. Obenem se županstvo obrača na vse, ki niso bili prizadeji po grozni poplavi; da se spomnijo s kakršnimkoli darom v katerikoli obliki nesrečnih poplavljenecé, ki so brez lastne strehe, brez obleke in opravte ter potrebnega živeža, in tako lajšajo bedo ter gorje nesrečnim žrtvam poplave. Vsak dar je dobro došel in bo hvaležno sprejet. Kdor hitro dá, dvakrat dá. Odkupite se Vi vsi, mimo katerih je šla ta grozna nesreča, ter se izkažite z darom, ki naj dokaže, da čutite s svojimi brati v nesreči. Imena darovalcev se bodo objavila v vseh večjih listih.

* **Novi povodnji v Poljansko-žirovski in Selški dolini.** Komaj so se ljudje malo oddahnili od strahu, prestanega ob zadnjih poplavah, že je v nedeljo znova zadela huda povodenj skoro vse isto ozemlje kakor zadnjič. Vođe so napravile mnogo škode v Poljansko-žirovski in Selški dolini, kjer so podrle več mostov in brvi ter močno poškodovale nekatera poslopja. Do večje katastrofe ni prišlo, vendar je poplava odnesla mnogim še tolikar jim je zadnja katastrofa pustila. Usmiljena srea ponevno prosimo, da zbirajo milodare za nesrečne poplavljenecé, katerih mnogi so prišli ob vse imetje. Vsakdo naj misli na to, da lahko tudi njega zadene enaka katastrofa.

* **Vsem čitateljem in čitateljicam!** Kdor še ni, naj si hitro naroči lepo Stražarjevo povest »Mačeha s Kómpoljskega gradu«, ki stane samo 10 Din. Poleg tega dobi vsak odjemalec po vrhu še eno knjigo brezplačno in poštine prosto. Naročila je nasloviti: »Založba Vigred«, (I. Albrecht), Ljubljana, Škofja ulica št. 8/I.

* **Vse slovenske kulturne prireditve v Julijski Krajini zabranjene.** Dramsko društvo v Gorici je hotelo te dni otvoriti letošnjo gledališko sezono s Cankarjevim »Hlapcem Jernejem«. V zadnjem hipu, ko je bilo že vse pripravljeno za nastop, pa je prišla prepoved italijanskih oblastev. Zabranjene so vse nadaljnje kulturne prireditve v slovenskem gledališču v Gorici. Istotako je oblastvo prepovedalo vsako kulturno delo v idrijskem gledališču. To so menda posledice našega prijateljstva z Italijo.

* **Ugoden uspeh tombole za Sokolski dom v Mariboru.** Predzadnje nedeljo je priredil gradbeni osek Sokola v Mariboru tombole, ki je vrgla čez 40.000 Din čistega dobička za zgradbo Sokolskega doma.

* **Elektrifikacija celjske okolice** lepo napreduje. V Gaberju in v Sp. Hudinji je elektrifikacija že dogotovljena. Na Bregu se je te dni polagal kabel, nato pride na vrsto Zavodna. Transformator stoji pri g. Jakobu Omfadiču v Gaberju. Razsvetljava bo urejena takole: V smeri proti Vojniku bo svetila luč do Wobnerja v Sp. Hudinji, na Bregu do Grenadirjevega mostu na Potulah, v Zavodni pa do tako zvanega Zimnjakovega marofa. Tok bo oddajala Fala preko celjske elektrarne.

* **Prvi vseslovanski kongres mest** se bo vršil leta 1928. v Pragi. Kongresa se bodo udeležili zastopniki vseh večjih slovanskih mest.

* **Ameriške novice.** Težka nesreča je zadela minuli mesec našega rojaka Frana Cimpermana v Pirellu. Njegova žena Ala je pri petrolejski pečici manipulirala tako neprevidno, da se ji je vnela obleka. Tudi ... berko je objel plamen. O ... er sta podlegli pošl ... jak

Janez Marolt, star 50 let, med delom prijel za podaljšano električno žico v tovarni, kjer je bil zaposlen. Električni tok je bil tako močan, da ga je na mestu usmrtil. Pokojnik, ki je bil rodом iz Bločic na Notranjskem, je zapustil vdovo s sedmimi nepreskrbljenimi otroci. — Pri Chicagu se je 5. septembra t. l. pripetila težka železniška nesreča, ki je zahtevala 51 smrtnih žrtev. Med temi so bili tudi štirje Slovenci: Janez Bitene, njegova žena in njuna otroka. V vlaku se je nahajala tudi rojakinja Marija Matjašičeva, ki pa je ostala nepoškodovana. — V Clevelandu je zadela kap rojakinjo Marijo Boubahovo. Pokojnica je bila rodом iz Preserja na Notranjskem. — Istotam je preminul rojak Fran Peterlin, star 56 let, doma iz Retij pri Velikih Laščah. — V starosti 52 let je umrl rojak Alojzij Recher, rodом iz Žužemberka. — V Lorainu je umrl Florijan Kuhar. — Dalje je umrl rojak Fran Rakovec, star 47 let, doma iz Dolenje vasi nad Škofjo Loko. — V La Sale je preminul rojak Janez Rezen v starosti 57 let. Pokojnik je bil doma iz Drušč pri Škocjanu. — Bodi jim lahka tuja zemlja!

* **Čuvajte se pred strupenimi gobami!** Letos je sicer malo gob in prihajajo na ljubljanski trg večinoma le lisičke, mavrohi, jezevke in nekatere druge manj vredne vrste. Golobanj (jurčkov) na trgu skoro ni videti. Te dni je neka gospa v Ljubljani kupila neznanе gobe za jurčke. Po večerji je začelo njenemu soprogu in otrokom postajati slabo. Kmalu nato so začutile bolečine v trebuhu in šumenje v glavi še gospa, služkinja in gospod, ki je tam na hrani. Kmalu so se vsi zavedli, da prihaja slabost od zaužitja strupenih gob. Poklicani zdravnik je rešil vse člane družine, tako da so izven nevarnosti.

* **Nova brv čez Voglajno pri Celju dogotovljena.** Te dni je bila dogotovljena nova brv čez Voglajno, ki je bila že skoro eno leto podrtá. S tem je prebivalstvu, ki prebiva onkraj Voglajne v okolišu Starega gradu in na Jožefovem hribu, dana zopet ugodnejša zveza z mestom. Nova brv je precej višja od stare.

* **Plačevanje vozniških listkov v vlaku.** Poštnopotniški avtomobili, ki imajo zvezo samo z vlakom, ki prevažajo poštno pošiljke, prihajajo na postaje pogosto šele tik pred odhodom vlaka, tako da potniki ne utegnejo več kupiti pri blagajni voznega listka. Prometno ministrstvo je zaradi tega odredilo, da se v takih primerih izdajo polnikom vozní listki v vlaku brez plačila tozadevne posebne pristojbine.

* **Zdravstveni dom v Lukovici** je dograjen in bo odprt 24. t. m. V njem bo poslovala splošna zdravstvena poslovalnica, dispanzer in poliklinika za malo deca, šolska poliklinika, dispanzer za jetične, zdravstvena šola in ljudsko kopališče. Prebivalstvo v Lukovici pripravlja veliko svečanost ob priliki otvoritve.

* **Šivilja brez rok.** V Ljudski delavnici v Zagrebu, ki jo vodi Zveza dobrodelnih društev Narodna zaštita, živi že nekaj let kot izvrstna šivilja 27letna Rezika Gabodova, doma iz Marije Bistrice. Rezika je bila rojena brez desne noge in s pohabljenimi rokami, razvitimi samo do zapetja. Ker je pokazovala veliko veselje do šivanja, so jo kljub pohabljenosti dali izučiti tega obrta. Zanimivo je, da se je izredno hitro naučila šivanja na stroj ter da to svoje delo opravlja v popolno zadovoljnost.

* **Beograjkanka poročila zamoreca.** Pred leti je prišel v Beograd zamorec Sabri. Bil je sprva član nekega varijeteja, pozneje si je izbral šoferski poklic in kot tak bil znan po vsem Beogradu. Toda v tem poklicu se ni obnesel in je imel zaradi prehitrega drvenja s svojim avtomobilom po beograjskih ulicah mnogo opraviti s policijo. Zato je opustil tudi šoferski poklic ter se priključil nekemu jazzband-orkestru, kjer je tolkel po bobnu in sukal ragle. V lokalni, kjer je muziciral, je bila uslužbena tudi lepa Anica Jankovičeva, v katero se je črni junak nesmrtno zaljubil. Tudi Anici so prijali vroči zamorčevi pogledi, ki so jo spravili z ravnotežja. Na ta način je torej prišlo, da sta se zamorec Sabri in lepa Anica poročila.

* **Požar v mariborski tovarni.** Zaradi neprevidnosti neke delavke je nastal pred nekaj dnevi v tovarni »Unio« v Meljskem predmestju Maribora požar, ki bi bil lahko povzročil veliko katastrofo, da ga niso pravočasno omejili in pogasili. Štiri delavke so dobile težje opekline in so jih morali odpeljati v bolnico. Ena delavk je bila tako opečena, da je v bolnici podlegla težkim poškodbam.

* **Samomor Slovenca v Zagrebu.** Te dni ponoči je našel stražnik na Akademiknem trgu v Zagrebu okoli 30 let starega nezavestnega možaka. Ker je iz moškega dišalo po lizolu, je stražnik takoj dal prepeljati neznanca v bolnico. Nezavestni možak je že na poti v bolnico umrl. Kakor se je ugotovilo, je samomorilec Ivan Lindl iz Begunj na Gorenjskem. Vzrok samomora je menda neozdravljiva bolezen.

* **Samomor ruskega begunca.** V Ljubljani se je v svojem stanovanju ustrelil medtem, ko je bila njegova žena odsotna, 37letni dnevničar pri velikem županstvu ruski begunec Nikolaj Smolenski. Bil je takoj mrtev. Vzrok samomora je bila baje huda živčna bolezen.

* **Vlak je povozil pri Celju 71letno upokojenko** Magdaleno Pečnikovo iz Celja. Revica je precej gluha in ni čula svarilnih signalov strojevodje. Ponesrečenka, ki je dobila težke notranje poškodbe, so prepeljali v celjsko bolnico.

* **Smrtna nesreča Slovenke na Hrvaškem.** Na železniški progi Zagreb-Čulinec se je zgodila pred kratkim smrtna nesreča. Na križišču proge je prišla pod vlak neka ženska, kateri je stroj zdrobil lobanjo ter ji odtrgal desno nogo in levo roko. Kakor se je ugotovilo, je bila ponesrečenka Slovenka Terezija Hudinova iz Sv. Petra pod Sv. Gorami.

* **Nesreča z motorjem.** V nedeljo popoldne je na državni cesti blizu Framna na Štajerskem zadel sin tovarnarja olja Jože Kranje z motorjem vozniaka, ki se mu je pripeljal nasproti. Kranje je padel na cesto ter se zelo opasno poškodoval na čeljustih.

* **Voli so ga povozili.** Te dni so se splašili 18letnemu Ignacu Štancerju iz Limbuša pri Mariboru na cesti voli. Ko jih je Štancer hotel zadržati, je prišel pod kolo voza, ki mu je prizadelo težke notranje poškodbe.

* **Samomor zaradi odpušitve iz službe.** V Mariboru na Pobreški cesti so našli na progu ob Dravi moško truplo, ki ga je navidezno naplavila Drava. Varnostni organi so ugotovili, da je utopljenec 32letni železničar Josip Trobenta. Okoli uš in na bradi je bil ves ožgan. Zdravnik dr. Zorjan je ugotovil, da se je nesrečnik zastrupil. Pri njem niso našli ničesar, kar bi dalo sklepati na vzrok samomora. Sorodniki in njegovi znanci pa so izjavili, da je pokojnik že večkrat izjavil, da se bo usmrtil, ker je bil zaradi malomarnosti odpuščen iz službe.

* **Smrtna nesreča loveca.** Lovec Canzer iz Skok pri Hočah je držal puško na tleh. Mimo je priteknel pes, ki ga je hotel Canzer breniti od sebe, pri tem pa se mu je sprožila puška in strel mu je šel skozi trebuh. Takoj, ko ga je rešila postaja pripeljala v bolnico, je ponesrečenec umrl.

* **Zopet napad na dolenski vlak.** V spominu je še čitateljem napad na poštni voz dolenskega vlaka, ki se je zgodil lansko leto, zaradi katerega je prišel pred poroto poduradnik Kalan, ki pa je bil spoznan za nekrivega. Te dni pa se je ponovno izvršil napad na poštni voz dolenskega vlaka. Komaj je namreč večerni potniški vlak proti Ljubljani zapustil predor in vozil proti Škofljici, sta se na deski ob poštnem vozu nenadoma pojavila dva možka in oddala iz revolverjev dva strela skozi okno na poštnega manipulanta Leopolda Cudermana. Krogli sta zgrešili svoj cilj, na kar je poštni manipulant takoj potegnil zasilno zavoro, da se je vlak sunkoma ustavil. Roparja sta medtem že izginila v temi. Oblastva so nemudoma uvedla preiskavo.

* **Izsledena tihotapka.** Iz Dravograda nam pišejo: Orožniki so izsledili v bližnjih Prevaljah pobožno ptičico, ki je imela v svojem gnezdu polno prepovedanega blaga iz Avstrije. Sedaj

vemo, zakaj nekateri iz same pristne jugoslovenske zavednosti zabavljajo, da je preveč orožnikov in financarjev na meji, ki pa je vendar tako odprta, da si tihotapci kar roke podajajo. Izsledena tihotapka je farovška pristašinja.

* **Ubegel slepar.** Pri vinskem trgovcu Marku Laziču v Ljubljani je bil šele nekaj mesecev v službi 25letni Anton Kočevar, doma iz Kanala na Primorskem, ki je sicer uradnik lesne stroke. Kočevar je že nekaj časa živel preko svojih razmer in denar zapravljaj. Te dni pa je Kočevar nenadoma izginil iz Ljubljane in se ni več povrnil. Tla so mu postala prevročna. Njegov gospodar je ugotovil, da je Kočevar inkasiral na njegov račun pri raznih ljubljanskih gostilničarjih, katerim je Lazič dajal vino, nad 10.000 Din. Gospodarju je slepar pred odhodom izmaknil svoj italijanski potni list, ki ga je hranil pri njem, zaradi česar se sklepa, da je Kočevar pobegnil čez mejo v Italijo.

* **Vinski tat.** Pred celjskim okrožnim sodiščem se je zagovarjal pretkan in vztrajen vinski tat. Martin Pirš, oženjen posestnik v Gostinci pri Viršanju, je v letih 1923. do 1926. odnesel iz tujih zidanic približno 1400 litrov vina, večjo množino raznega orodja in posode ter perila. Vse te stvari je prvotno skrival v gozdu in polagoma odnašal v svoj vinski hram, kjer je vse ukradeno vino mešal z lastnim pridelkom. Pirš priznava vse tatvine in se izgovarja na ženo, češ, da je ona kriva, ker mu je vedno očitala, da je prišel v zakon praznih rok. Pravi, da je žena huda pijanka in prepirljivka, ki je dala šele takrat v hiši mir, kadar je bilo dovolj pijače. Dokazano je, da je žena vedela za vsa ta dejanja in da je deloma celo sama pomagala spravljati ukradeno vino. Pirš je videti, kakor bi ne znal do pet šteti, a je vendar zelo premeten tat. Obsojena sta bila oba, in sicer Pirš na osem in njegova žena na dva meseca težke ječe.

* **Zlatnike v milu «Gazela»** so našli: Al. Badnjevič (Bos. Krupa), Ivana Gröbnerjeva (Planina pri Rakeku), Matilda Martinškova (Zagorje), Henke (Laško), Lovro Mlinarič (Zagreb), Ivanka Požkova (Črnomelj), Jožefa Drnikovičeva (Vič-Glince), Jožefa Intiharjeva (Nadlesk), Frančiška Kotnikova (Doplice pri Kamniku), Terezija Tavčarjeva (Polzela), Marija Javornikova (Luče pri Višnji gori), Dora Vulakovičeva (Vulakoviči, pošta Netretič), Franjo Miko (Sračinec), Ivan Ivanišević (Split), Jelka Dobraševa (Virovitica).

* **Zlatnike v terpentinovem milu «Zlatorog»** so našli: Helena Pušave (Ljubljana, Kladežna ulica 22); Štefanija Vugova (Maribor, Mlinska ulica 18), Marija Küsslova (Ptuj), Neža Gregorevičeva (Mali vrh 15, Globoko-Brežice); Marija Vajdlova (Trnavče pri Mozirju); Marija Podržajeva (Ljubljana, Bohoričeva ulica); Slavka Sepe-tavčeva (Gregovce pri Bizeljskem); Terezija Španova (Laško); Julijana Kepova (Breznica pri Prevaljah); Marija Koroševa (Gorjuše pri Bobinju); Marija Urabičeva (grad Turn, Leskovec pri Krškem); Tereza Zrimova (Kuzdobljanje, Gornja Lendava); Ivanka Križajeva (Ceste pri Donjem Logatcu); Helena Pivkova (Selo pri Žireh); Tina Lovšetova (Velika Kostrivnica); Marija Kapelarijeva (Jurklošter); Fanika Maričičeva (Zagreb, Ilica 163); Ana Lukičeva (Dolnji Daruvar); Marija Čičkova (Vetovo); Marica Pojedova (Konak, Podravske Sestvete); Frančiška Hrenova (Stara Gradiška); Marija Hunjadijeva (Ivaničgrad).

* **Pozor, krojači, šivilje in nešivilje!** Obleko sešiti je lahko. Če pa nimaš dobrega kroja, ki za današnji čas nima prave oblike, ne moreš stranke zadovoljiti. Kroj je preizkušen, lahko razumljiv tudi za težke računarje in se po njem napravi najmodernejša garderoba po vsaki podobi in meri na lahek način brez velikega likanja, brez poskušnje, in je zato velikega pomena za konfekcionarje, krojače na deželi, ki ne računajo mnogo in vendar morajo izdelati obleko lepo in hitro. Dokazano je, da se najfinejša obleka po tem kroju napravi mnogo prej kakor po prejšnjih zastarelih krojih. Koliko se prihrani tekom enega leta! Da je kroj res pristen, je dokaz odlikovanje

Enrilo

Splošno priljubljen

kavni nadomestek,

okusen i cenen.

Dobiva se v vseh

dobra asortimanu

kolonijalnih trgovinah.

235

lastnika in vodje tečaja v Rimu. Kroj je najmodernejši za leto 1926/1927. Pouk je urejen tako, da imajo učenci zveze z vlaki. Zunanji učencem preskrbimo hrano in stanovanje pri zanesljivih ljudeh. Učencem, ki izvršijo tečaj, preskrbimo službe. Revnejšim tečaj ceneje. Krojni pouk potom pošte. Poleg krojenja specialen pouk za popraviljanje napak pri poskušajah, pri abnormalno zrašenih osebah. Pričetek 20. oktobra 1926. Informacije: Krojno učilišče, Ljubljana, Stari trg št. 19. — F. Poločnik, odlikovan na mednarodni razstavi v Rimu z zlato kolajno ter imenovan za častnega izvedenca z naslovom profesorja za krojenje.

* **«Brezalkoholna produkcija»**, Ljubljana, Poljanski nasip 10 7, pošlje vsakemu naročniku «Domovine» zanimiv cenik brezplačno. Zahtevajte ga takoj; ne bo Vam žal!

edno rubriko ma, ki se glasi «Je vse mogoče». Bogša bi bila rubrika »Ali je mogoče?». Pod to rubriko bi Prekmurec etak pisao: Ali je mogoče, ka nam tista stranka pomaga, pri šteroj je poleg Hartner? Ali je mogoče, ka nam tista stranka pomaga, štere prijatelji grofovsko zemljo kúpí-jejo? Ali je mogoče, ka nam tista stranka pomaga, štera že pet let avtonomijo z lampicov išče? Odgovor na ta pitanja bodo Prekmurci pri prišestnih volitvaj dali.

Iz Bakovcev. Že smo ednok o tom pisali, ka je za našo občino vsakšo delo z grüntno knjigo henjalo, ar nega grüntne knjige od naše občine na sobočkoj sodnji liki pri okrožnem sodišči v Mariboru. In to že več kak edno leto. Zakaj se to z nami dela, ne vemo. Istina je, ka mamozatega-volo dosta neprilik. Prosimo ešče ednok okrožno sodišče v Maribori, ka naj nam že ednok nazaj da našo grüntno knjigo.

Iz Kuzdobljana. Od Radičeve partaje, za štero je bilo tudi v naših in sosednih vesnicaj dosti votumov doj djanih, že mamoz zahvalo. Pred volitvami so nam obečavali, ka dobimo zastoni grofovsko zemljo, šamo či do oni zmagali. Zastoni jo najč neščemo; liki ka delajo gnes z nami, to je velika nesreča za nas. Dosegamao smo imeli grofovsko zemljo za nisikr arendo in mirno živeli. Zdaj naednok so nam grof zemljo vkraj vzeli in što jo šče meti, jo mora drago plačati. Za eden plüg moremo plačati celo 9600 Din. Vekši tao smo siromaki, naša gorička zemlja je slaba, malo rodi, pa smo mogli pejnaze v banki na posodo vzeti in plačamo 18 procentov obresti. Plačati smo mogli, ovak bi bili preko noči brez zemlje. Kaj bo z nami, ne vemo. Smo včista obviupani. Nede dugo, ka nas banka stira z zemlje in jo oda, ar nemo mogli plačati ne obresti pa ne duga. Pritožili smo se na okrožni agrarni urad v Maribori, gde pa smo najč odgovora ne dobili. To je zahvala za naše votume Radičovi partaji, ki je na vladi.

Iz Bodoncev. Že lani nam je povodenj napravila dosta kvara, posebno našemi mlinari Mikoli, šteri ima sam spoznanega kvara nad 50.000 Din. Letos je pa že palik voda prišla in napravila novi kvar najbole pri Mikoli. Prošnja za podpora je bila notri dana na gospoda velikega žüpana, šteri so v tako veliki meri pomagali Mürskoj Soboti. Ali rešitve prošnje nega. Apellramo na ga velikega žüpana, naj se usmilijo Mikole, šteri je zavolo vode v velko nevoljo prišo.

Iz Cankove. Naš gospod kaplan so preveč hudi politik. Najbole jim je na pouti «Domovina», štera je lepo razširjena v naših vesnicaj. Pravoga vzroka, zakaj so proti «Domovini», nimašo. Či je «Domovina» v interesi našega ljudstva proti klerikalni partaji, to je ešče nej vzrok, ka bi mogel biti eden duhovnik proti njoj. Mi smo dugo meli mir v fari, gospodje duhovniki so se za Boga in cerkev brigali, nej za politiko. Želimo, ka to ostane tudi naprej. Zato prosimo gospoda kaplana, ka naj püstijo naše novine «Domovino» pri miri, ovak nemremo garantirati za mir v fari. Či de prišlo do grdega boja, kak ga majo zavolo politike duhovnikov na Kranjskem, te bodo temi vzrok gospon kaplan. To pa gvüšno nede cirkvi hasek.

Prekmurske novice

K volitvam v Zbornico za trgovino, obrt in industrijo. Naši trgovci in obrtniki so po veliki večini oddali svoje votume kandidatom, štere so postavili trgovski gremiji in obrtne zadruge. To pa včista naravski. Či znajo gremiji in zbornice v svojih korporacijah zastopati interese svojih članov, te do jih tudi znali v Zbornici. To je bila logika nas prekmürskih trgovcev in obrtnikov, zato nas tudi so nej mogle premotiti agitacije klerikalcev. Povemo pa, da je bila agitacija klerikalcev ojštra, ka se je nam nej vidla. Kaplan pri Sv. Jüriju je v nedeljo po maši farane pridržao pri cerkvi in njim po maši naročio, ka naj glasovnice njmi prinesejo, ka jih de že on poslo na pravo mesto. Kaplan v Gornji Lendavi je celo med šolsko deco agitirao za glasovnice. Tüdi žüpnik v Tišini je spoj agitiral za Jelačin-Ogrinovo listo. Nam se je to nej vidlo, ka se majo duhovniki mešati med trgovce in obrtnike, pa že zato smo volili stanovsko listo, ovak bi jih dosta najč nej volilo. Za demokratska uradnika ne ednoga ne vejmo, šteri bi agitirao, poznamo pa ednoga visokega uradnika, šteri je klerikalec, pa je trnok agitirao proti gremijem. Či se Jelačin in Ogrin tolažita, ka smo Prekmürci vzrok njuvega poloma, te nas to samo veseli. To je eden dokaz, ka je Prekmürje nej tako klerikalno, kak šte vedno kričali. Pa to ste mogli že na «sijajnem» shodi dr. Korošca v Mürski Soboti sprevideti, a ste nej šteli vervati. Veseli nas tudi potrdilo «Narodnega Dnevnika», ka je demokratska stranka v Prekmürji močna in ma dobro izpeljano organizacijo. Pa ešče bole bo. Žal nam je ga. Sukiča, šteri je najoprvi kandidirao na stanovski listi, sledkar pa je prekstopo na Jelačin-Ogrinovo klerikalno listo in z njo obednem propadno. Pravo je, ka nešče kandidirati na «Žerjavovi» listi, zdaj pa ima klerikalen hasek od toga. Zanimivo je, ka so iz Mürske Sobote izvoljeni trije kandidati, eden iz industrije (g. Hartner), eden od trgovcev (g. Brumen) in eden od obrtnikov (g. Turk). Či bi g. Sukič držao svojo prvo reč, kak jo je dao obrtnikom, pa bi ešče on bio gnes izvoljeni.

Je vse mogoče. V Mürski har iz Markišovcev eden

Iz Gradišča. Pri nas je ponesrečo v svojem mlini na Tišini pred enim tjednom vrli naš posestnik Franc Ranko. V Mlini ga je zgrabila transmisija in ga poškodovala tako, da je kmalu umro. Nesreča je tak štela, ka je na den smrti raně stoupo v 50. leto. Zapušča ženo in pet nepreskrbljene dece. Naj v miri počiva!

Iz Sela. V našoj vesnici so od hiše Matjašec zbeležali trije na tifusi. Vsi trije so bili od gopsona dr. Vučaka poslani v bolnico v Mürsko Soboto.

Iz Mačkoveev. Pri nas je zbeležao na tifusi naš gerent gospon Vitek Aleksander. Mogao je oditi v bolnico v Mürsko Soboto. Našo Prekmürje sigdar nekši beteg gori poišče. Prle smo škralitico meli, zaj pa že tifus mamu. Od merodajnih oblastev pričakujemo, ka bodo vse napravila, ka se ta nevarni beteg dale ne razširi. Bogše je prve kak sledkar, kda je beteg že v vsakšoj vesnici.

Iz Rakičan. Ravnatelj nove kmetijske šole gospon Anton Šega so svojo službeno mesto že nastopili. Obečavle se nam in tudi zavupanje mamu, ka se ta za nas tak potrebna šola že drugo leto gor odpre. Pravi se, ka bo ta nova šola tudi svoj oepičnjek mela. To bi za našo krajino preveč velkega pomena bilo. Mislimo, ka bodo zaj tudi tisti, šteri so prouti šoli, bili sprovidli, kelko haska nam ta nova šola prnese. Šola bo trpela samo edno leto. V ednem letu se kmečki sin že telko navči, ka bode pametnejše znao virtüvati. Gnesden so pač že takši časi, ka kmet tudi more šolani biti, či šče, ka jemi virstvo v rokaj ostane. Vsakšo leto se bo gorivzelo 40 učencov. Za deset let bomo že 400 šolanih kmetov v Prekmürji meli. Zato kmetovje, šteri deco za šolo mate, mejte že gnesden skrb na tou, ka jih drugo leto v Rakičan v šolo date.

IZ POPOTNIKOVE TORBE

PRIJATELJEM «DOMOVINE» V PREKMÜRJI.

Bellinci, oktobra.

Zadnja številka Kleklnovih «Novin» je puna grdega šinfanja na «Domovino». Kleklnove «Novine» pravijo, ka je ona proti veri. Tou je grda laž in ešče bole grda, ar jo pišejo edne novine, šterih vödvnik in urednik sta katoliška dühovnika. Papinci, šteri v Prekmürji že dugo lejt «Domovino» čtejo, prav dobro znajo, ka je «Domovina» ešče nikdar ne edne rejči proti veri pisala.

«Domovina» je nikaj drugoga božnoga ne včnila kak samo to, ka ona sigdar piše, ka naj dühovniki politiko pri miri pustijo. Vsakši dober katoličanec zna, ka je za dühovnika lejo, ka se on v politiko meša. Dühovnik je zato gor postavljen, ka on med lüdstvom mir pa lübezen predga. Povejte vi meni, vsi mirni in pošteni Prekmürci, ali je mogouče, da eden dühovnik, šteri se v politiko meša, lejko mir in lübezen med lüdstvom predga. Jaz dobro znam, ka bote vsi rekli, ka je to nemogouče in jaz tudi to znam, ka mi bote pravili, ka takši dühovnik, šteri se v politiko meša, nemre biti dober dühovnik.

Naj mi na to eden miren odgovor dajo Kleklnove «Novine». Miren odgovor, pravim zatogavolo, ar one o svojih političnih nasprotnikih spoj neznajo mirno pisati. Moje mišljenje je, ka cirkev naj ma v rokaj cirkveno oblastvo, posvetno oblastvo pa naj majo tisti, šteri so za to pozvani.

Prekmürci so nikdar ne takših dühovnikov meli, šteri bi za politične partaje korteserali. Zatogavolo so Prekmürci tudi sikdar dobri verniki bili in so sikdar tudi svoje dühovnike poštiivali. Pitajte vi, dragi prijatelji, tiste dühovnike, šterim je prva skrb na sveti cirkev in šteri se v politiko ne mešajo ali «Domovina» piše proti veri. Gvišno znam, ka vi najč ednega dühovnika ne najдете, šteri bi pravo, ka je «Domovina» proti veri. «Domovina» veri nikše škode ne napravi. Pač pa so že vekšo škodo veri napravili tisti dühovniki, šteri so se v politiko mešali. Vera je sveta reč vsakšoga človeka in božen bi bio tisti, šteri bi njemi šteo vero iz srдца zbiti. Ar človik brez vere je ne pravi človik.

Kleklnovim «Novinam» samo eden tanač dam, naj one «Domovino» zavolo vere pri miri njajo. «Domovina» vere ne bo v nevarnošču spravila. Pač pa bo «Domovina» v nevarnošču spravila politično oblastvo Kleklnove partaje.

In to je tisto, zakaj Kleklnove «Novine» tak «Domovino» sovražijo. Gospodje okoli Kleklnovih «Novin», vi se za vašo posvetno oblastvo bojite in záto ste tak čemerni na «Domovino». Ar vi proti «Domovini» nikaj nemrete napraviti, ste si mislili: povejmo mi našemi lüdstvi, ka je ona proti veri in vsi bodo «Domovino» vkraj lüčali. Ali vi ste se strašno zmotili. Lüdstvo vidi, ka jemi ne privoščite, ka bi tudi druge novine čtelo in vidlo, ka je ne vse na sveti tak, kak vi pišete.

Gospodje okoli Kleklnovih «Novin», povem vam: Prekesno ste prišli! Lüdstvi se že oči odpirajo in nešče več vervati vašoj politiki. Bole bote vi proti «Domovini» pisali, bole jo bo lüdstvo čtelo in bo lüdstvo sprevidlo, ka «Domovina» nikaj im vočistar nikaj proti veri ne piše.

Vsakšemi naročniki «Domovine» ešče eden tanač dam: Vsakši naj ešče ednoga naročnika keoj dobí, ka bodo vsi lüdje sprevidli, ka je «Domovina» ne proti veri.

Prekmürski katoličanec.

PISMO PRAPREŠKEGA TONETA.

(Mav za smeh, mav za res.)

Ježica, 10. oktobra.

Predrag mvoj znanci in prijatli, zde u par pismh Vam vočem popisat bi te glavne usebe iz reberske fare.

Kt so zde trgovine u usakm mav večm kraj, se sam ub seb razume, de majo trgovine tud Rebrčani. Še poprejšne čase ja biv u tej far trgovc in gustivničar ubenem Matevž Garčar.

Ta Matevž ja biv prava gurenjska kure-nina. Kja biv še bl mvad, se je velik deklet troštav, de bo Matevž to al ono usroču s svetm zakonom.

Pa ta Matevž ja jmov jane zvo čudne muhe u gval, žjant se ni vatu in se ni vatu. Govoru ja pa usm dekletam kt kak hrovašk cigan. Drgač pa ja jmov vedno kako mvađo in zavbr dekle, kmu ja gospodinva in tud gostam nosiva jedi in pjače na mizo.

Jzmd ush deklet ja narbl cikava na tga Matevža Prekleževa Mrjanca. Ta Mrjanca ja bva prvá crkvena pevka in ja vatva velat za narbl stanavitno dvico u far. Večket ja gvariva kar učitn: «Jazt na vem, kva mislijo dekleta, k tko tišejo za dedci, jazt pa sm in ustanem deklet!»

Pa Matevž ja dvabr vedu, ke to pobožno Mrjanco čevel žul. Ta deklet ja namreč vedn lku gledava, de ja sama huđiva u prodajavno, pa prou dovğ se ja useli notr zamdiva.

Navihan Matevž sja janket pudav s tm dekletam u nasledn pugovar:

«Veš kej, Mrjanca, umožit set bo že treba, jmaš že dvajst let.»

«Uh, Matevž, kva pa vndr misliš? Jazt se ne bom umoživa, ker sm ublbiva vedu dvištvu.»

«E, kaj to Mrjanca, sej to se use nardi. Ud oblube se da tud rešt.»

«Pa veš, Matevž, jazt se ne umožim in se ne!»

«Bod, bod pametna Mrjanca! Kaj pa, kb set urajmov kej pametnga; tko na primer kb se jazt ženu. Al bi na bvov bl pametn, kt pa bit za tjatko?»

Par dni pvatli. Prekleževa Mrjanca je znov pršva h Matevžetu in mu zaupn povedava:

«Veš, Matevž, čeb se pa midva uzeva, pa ofram soj dviški stan.»

Navihan Matevž se pupraska za ušesmi in udgvari:

«Mrjanca, znama pa na bo nč! Zde vidm, de ti nis stanovitna. Pred par dnevm s rekva, de se ne udrečeš za nubeno ceno dviškem stan, a zde pa že drgač gvariš Veš take nočm, veš, taka b na bva tud nč stanovitna žena. Ke tacga pa ne!»

Usa zelena ud jeze ja šva Mrjanca u faruž in ja use povedava soj prijatlc kuharc.

Par dni zatm je pršu sam fajmeštr h Matevžu in mu ja govoru:

«Matevž, užen se, užen! Sej veš, de ni nč lpo ud tebe, k maš, kar tko ženske pr hiš.»

«Vejo, gspod fajmeštr, če za mjane ni lpo, k mam ženske kar tko pr hiš, tud za vas ni; sej mate vedno kako mvađo kuharco. Če se vam dapade tko, se mjan tud. Al ni res tko?»

Fajmeštr ni nč reku. Ja, še puzdravu ni nč, kja odšu.

Matevž ja gledu za nem in ja ves u zadovolstvu sam pr seb govoru: «Ubema sm dav pvapra vohat: Mrjanci in pa fajmeštru!»

IZ DALJNE KANADE.

Levack, v avgustu.

Kakšna je Kanada? Dovolite, da jo tudi jaz malo opišem. Nisem še dolgo v teh krajih. Iz stare domovine sem odpotoval 15. marca t. l., a na kanadsko zemljo sem stopil 27. marca t. l. Preiskava ob prihodu je bila precej stroga, nato pa smo se odpeljali v negotovost. Videl nisem drugega kakor skalovje in požgane gozdove. Baš hvaliti ne morem Kanade, vendar se tudi ne smem pritoževati, ker je tukaj obilo dela. Nikomur pa ne bi svetoval, da sili semkaj v te kraje mrazu in zime.

Vsem čitateljem in čitateljicam

V kratkem začne «Domovina» priobčevati novo povest pisatelja Ivana Albrehta z naslovom

V OBJEMU DEROČE GROZE.

Vsebina povesti, ki je zajeta iz našega so-đobnega kmetskega življenja, je tako zanimiva, da bo gotovo ugajala vsem našim čitateljem in čitateljicam. Kmet, korenina in poštenjak, župan Skalar, poleg njega od usode vedno tepeni posestnik Pergač sta dve bitji, ki čitateljem ne izgineta zlepa iz spomina. Trpljenje naših ljudi za časa vojne, drhtenje za svojci, muke in razdejanje, vse oživi še enkrat pred čitateljivimi očmi. S Skalarjem vred se mu zazdi, da je res edini vladar sveta — denar, dokler na Skalarjevi Minki, Francki in Janezu, zlasti pa še na skromnem in vedno za žrtev pripravljemem Pergačevem Janezu in njegovi sestri Ančki s starim Skalarjem vred ne pride ob grozotah najdivnejše povodnji do spoznanja, da so na svetu višje in trajnejše dobrine nego denar. Povest

V objemu deroče groze

je slavospev zvestobi, poštenju in nesebični ljubezni do bližnjega, slavospev značajnosti in tisti kremeniti neomahljivosti, ki je vsakemu narodu in zlasti nam Slovencem neobhodno potrebna. Prepričani smo zato, da bomo s povestjo

V objemu deroče groze

zadovoljili vse brez izjeme. Zato še posebej opozarjamo, da vsi naročniki izvrše svojo dolžnost in nam naberejo čim več novih prijateljev.

12. 10. 1917.

... do na obisku pri Gašperju. ... in Nežika sta bila zatop- ...ško igro. Ker bi Ožbovt rad ...govoril igrajoča se otroka: «Kdor mi ... tobak, mu dam en dinar.»

Otroka, ki sta bila baš pri igri, nista kazala nikake pripravljenosti, da bi ustregla Ožbovtu; zato sta menila: «Veste kaj, ali midva Vam dava en dinar, pa poi- ...»

Iz samega žita ne morete kuhati kave.

Dober in krepak okus dobite šele, ako upotrebite

Pravi Franckov kavni pridatek.

Pijača s Pravim Franckom Vas zamore stalno za dovoljevanje.
K zrnati kavi na vsak način spada Pravi Franck.

Pisec teh vrst se nahaja v mestu Levacku v rudokopu. Tu rinemo rudo na solnce, kakor pri vas v naši stari domovini krti razkopavajo zemljo. Ljudje, ki tukaj delajo, so menda iz vsega sveta in zastopniki vseh narodov.

Med njimi nas je precej rojakov, ki pošiljamo vsem bralcem in bralkam «Domovine» najlepše pozdrave: Alojzij Strajnar, Ludovik Strah, Ludovik Kolenc, Ludovik Dermaša, Ignac Vrhovec, Anton Peskar, Franc Povh, Ferdinand Dim, Alojzij Brajer, Ivan Rapuš, Franc Novak, Ivan Rogina, Alojzij Jarm, Jožef Špec, Franc Špendal, Alojzij Rodič, Jožef Virc, Ivan Lovšin, Matvez Zamejc, Anton Kos.

ZANIMIVOSTI

PONESREČEN NOV NAČIN GNOJENJA.

Našo javnost je presenetila nova iznajdba, tako zvani elektroterro-aparat.

Neka švicarska tvrdka propagira po svojem zastopniku posredno gnojenje zemlje z električnim tokom. V to svrhu je sestavila in spravila v promet pripravo, ki je navidezno silno spretno in umno sestavljena ter utegne zadiviti in na prvi hip pridobiti marsikaterega našega kmetovalca. Tvrdka in njeni zastopniki kličejo samozavestno in zmagošlavno: «Ni treba vam nič več gnojiti, umetna in naravna gnojila so vam nepotrebna, nabavite si elektroterro-aparat in poskrbljeno vam je za vse čase in stalno za gnojenje z električnim tokom, ki se tvori v zraku!» Kaj je vabljivejše kakor takale reklama! Vsakdo bi si hotel prihraniti stroške in delo z zamudnim in dragim naravnim ter umetnim gnojenjem.

Žal vam moram povedati, da tudi elektroterro-aparat ne more uresničiti tega našega lepega snu. Imel sem letos priliko proučavati učinek tega aparata na drž. kmet. preizkusni postaji v Admontu. Aparat za pridobivanje elektrike iz zraka obstoji iz ene povsem navadne, pokončne magnetične palice, ki končuje v šopu železnih igel, in iz ene prečne palice, ki mora biti, da zgleda stvar še bolj skrivnostna, natančno uravnana v smeri sever-jug. Vsa priprava je nameščena na navadnem brzozajvni drog. Od aparata vodi žica, ki se mora napeljavati v zemlji v smeri prečne palice. Delovanje aparata in žice se razteza baje na razdaljo 3 m na levo in na desno. Za celo pognojenje kake površine bi bil torej potreben na vsakih 6 metrov 1 elektroterro-aparat, ki stane 100 šilingov (800 Din). Da bi bila instalacija te priprave izredno draga, je jasno. Vendar pa, če bi bilo delovanje elektroterro-aparata uspešno in zadovoljivo, bi ta priprava kljub temu seveda ne bila predraga.

Ugotovilo, se je, da je učinek tega aparata absolutno ničev in da ne kaže prav nobenega uspeha.

Uporabljali smo za ugotovitev baje priredili ne elektrike po elektroterro-aparatu različne in občutljive elektroskope, ki pokazali učinek na vsak, tudi najslabši električni tok v človeškem telesu, pri elektroterro-aparatu vendarle ti niso pokazali niti najmanjšega toka.

Ne da se oporekati, da bi električni tok ne pospeševal presnavljanja v zemlji, vendar je

pospeševanje presnavljanja in rodovitnosti električnim potom danes še mnogo predrago. Mogoče je že eden ali drugi opazil, da se je mesto, na katerem je udarila strela, še dolgo let poznalo po bujnejši rasti rastlin. Resnica je, da so v zraku velikanske množine neizrabljene elektrike, vendar do sedaj še nimamo aparata, ki bi uspešno pridobival te silne naravne sile. Najmanj pa je za to nalogo usposobljen elektroterro-aparat, ki zasleduje več ali manj le spekulativne namene.

S tem splošnim opisom sem samo hotel opozoriti našo javnost, da ne nasede vabam, ki so jih hote ali nehote objavili sicer povsem resni ilustrirani nemški in tudi že jugoslovenski listi.

Fran Wernig.

× **Morska tla se dvigajo.** Morska tla Atlantskega morja so se v bližini Otoka sv. Helene tekom zadnjih 25 let zelo dvignila. Pri popravljanju nekega prekomorskega kabla se je namreč pokazalo, da je kabel, ki se je prej nabajal na tistem mestu 4500 metrov pod vodo, sedaj samo 1100 metrov globoko v vodi.

× **Nezakonska hči cesarice Elizabete.** Kakor poroča časopisje, živi v Londonu grofica Zanardi-Landio, ki je silno podobna pokojni avstrijski cesarici Elizabeti. Istotako je grofičina hčerka popolnoma slična Elizabeti. Grofica sama trdi, da je nezakonska hči svoječasno umorjene avstrijske cesarice. Ali njena trditev temelji na resnici, se bo težko dokazalo.

× **Preko 13.000 smrtnih žrtev zaradi avtomobilskih nesreč v Ameriki.** Po američkih statističnih podatkih o nesrečah je bilo v letšnjem letu v Zedinjenih državah 13.250 smrtnih žrtev. Razen tega je bilo zaradi avtomobilskih nesreč ranjenih nad 50.000 oseb.

× **Zamorec v češkoslovaški vojski.** K nekemu polku na Slovaškem je prišel te dni služiti vojak tudi zamorec Ernest Marschner. Njegovi starši so prispeli pred 17 leti na Slovaško in so dobili po prevratu češkoslovaško državljanstvo. Dvajsetletni Ernest je bil lani potrjen in je prvi črnc v češkoslovaški uniformi.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Jesenice. Prepozno prejeli.

Kočevska Reka. Ako imate prav dobro sliko Kočevja, nam jo pošljite.

Središče ob Dravi. Žal, ste nam poslali prekasno.

Ogče Rimske toplice. Ne vemo, kakšen pomen naj bi imel Vaš dopis.

ŽENSKI VESTNIK

Juha z vinom. Deni v lonec dva litra vode, en liter vina, limonove olupke, cimeta, nekaj klinčkov, košček sladkorja in malo soli. Ko je nekaj časa vrelo, prideni drobtine en dan starega kruha, in sicer toliko, da ne bo pregosto. V juhnem loncu dobro zmešaj tri rumenjake, tri žlice sladkorja in sok od ene limone. Nato vlijaj med vednim mešanjem juho v lonec. Prideni še nekaj na kocke narezanih, s sladkorjem potrešenih koščkov kruha, ki si jih sprazhila v pečici.

Kašnata juha. Dobro v 3 litrih slane vode 1 četiri žlice masla, 2 žlicah masti s četrimi žlicami

moke rumeno prežganje, zalivaj ga med mešanjem z vodo, v kateri se kuha kaša, ter stresi, ko je razpuščeno, v lonec h kaši. Prideni malo majarona, ko še dobro prevre, je juha gotova. Kot priboljšek lahko prideneš malo drobno sesekane svinjine ali priliješ juhe, v kateri si kuhala svinjino.

Sladka repa. Olupi repo in jo zreži na drobne kocke, polij z vrelo vodo in jo odcedi, potem jo skubaj v vreli vodi, pri tem ji prideni malo kumine. Ko je kuhana, jo odcedi in poplakni s krompom. Naredi iz presnega masla ali dobre masti bledorumeno prežganje brez vsake dišave, deni noter repo, premešaj, zalij z juho ali s krompom, osoli ter pusti, da še enkrat zavre.

Krompir za čiščenje namiznega orodja. Dobro in preprosto čistilo za namizno orodje je krompir. Krompir prerežeš, potreseš prerezano mesto s prahom od opeke in z njim odrgneš nože ali vilice, ki se potem zelo lepo svetijo.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Zajci naglo rasejo.

Janez: «Ali je resnica, da divji zajci rasejo zelo hitro?»

Jaka (loyčev sin): «Seveda! Moj oče je nekaj dnevi ustrelil dva, in vsakokrat, kad govoril o njih, sta za kak kilogram težja.»

Na smrtni postelji.

Soseda Jaka in Matija sta bila sprta. Pa je Jaka zbolel na smrt in kaplan, ki ga je prišel spovedovat, ga je šele po dolgem prizadevanju prepovabil, da se spravi s sosedom.

Poklicali so torej soseda. Oba sovražnika sta si podala roki in bolnik je menil: «Naj bo, odpuščam ti vse, saj vidiš, kako sem slab.»

Sosed se je nato obrnil, da odide v tem trenutku pa se je dvignil bolnik v postelji in zaklical: «Veš, če pa ozdravim, tedaj se pa le pripravi!»

Molčečnost.

Tiburcij: «Jaz se bom oženil samo s tako žensko, ki bo skrajno molčeča.»

Pelikarp: «Potem bi bila za te moja žena. Ona ima že dve leti otroka, pa mi doslej še ni povedala, čigav je.»

Predržnost.

Gospod (gleda čevljarkega vajenca, ki neusmiljeno pretepa neko deklico): «Rad bi bil tvoj oče.»

Čevljarški učenec: «Govorite z mojo materjo, ki je vdova.»

Ljubeznivost.

Mož je prišel precej natrkan pozno domov. Zaradi tega mu je žena dala par krepkih zašnic. Mož je vse krepke udarce potrpežljivo prenesel, in samo za zdihnil: «In za to roko sem te enkrat prosil?»

Isbral si je boljše nevesto.

Rozalija: «No, Marjana, ali se boš sedaj poročila z Reutigerjem?»

Marjana: «Ne! Ko je ne-ramnež zvedel, da izdam vsako leto 50.000 dinarjev za obleke, je poročil — mojo sestro.»

Posledica novega vina.

Stražnik (na tih težečemu možaku): «Ali ste kaj izgubili?»

Možak: «Da, ravnotežje.»

Dobro sredstvo.

Evlalija (ki se je baš poročila): «Jaz ne vem, kaj bi napravila, če bi moj mož izostajal skote vsak večer...»

Kunigunda (ki ima že zadevno izkušnje): «Če bo tudi tvoj mož tako dolga, pojdi vsak večer, kadar bo on doma, proč in se vrni šele po polnoči domov. Verjemi, to je najboljšo zdravilo!»

Slaba postrežba.

Motovilec: «Ali ste vi gostilničar?»

Gostilničar: «Da, gospod.»

Motovilec: «Potem vas prosim, da mi hitro daste peresnik, črnilo in papir ter pokličite dve priči. Pred eno uro sem naročil kosilo in sedaj mislim, da bi bilo umestno, ako napravim oporo, preden umrjem od lakote.»

Uljudno.

Tramvaj je bil nabito poln. Naenkrat se je neka dama ogorčeno zadržala nad nekim gospodom: «Ne stojte no vedno na mojih nogah!»

«Nič ne dené,» je odvrnil okregani uljudno, «saj bom pri naslednji postaji izstopil.»

Otroška odkritosrčnost.

Mala Nežica je bila na obisku pri svoji sošolki. Ker se je že bližala noč in Nežica še ni kazala nikakšne pripravljenosti za odhod, jo je vprašala mati sošolke previdno, kako dolgo sme ostati od doma.

«Dokler se ne najem,» je odgovorila Nežica odkritosrčno.

Daleč od kulture.

V vaškem potoku so se kopali skupno dečki in deklice. Neki letovišar in neki kmet sta jih opazovala.

«Povejte mi, ali to skupno kopanje otrok ne škoduje morali?» je vprašal letovišar.

«O, sveta Marija, ti paglavci še nič ne vedo o tisti neumni morali,» je menil domačin.

MALI OGLASI

Citajte!

Važno!

Naznanjam slavnemu občinstvu, da je dospela velika zaloga jesenskega in zimskega blaga za obleke, kate-rega prodajam radi prevelike zaloge pod ceno. Ne zamudite, pridite in prepričali se boste. — Se pri-poroča za cenjeni

Anton Savnik,

Glavni trg.

FRUCTIONA SEMENA

Vsebujejo vitamine «FRUCTUS», Ljubljana, Kerkov trg 10. — Zahtevajte navodila! 250

ČREVA

vsakovrstna po najugodnejši ceni kakor vsako leto vedno v zalogi. Kupujem tudi

surovi in stopljeni loj

in ga plačujem po najvišji dnevni ceni.

Jos. Bergman v Ljubljani, Poljanska cesta št. 85.

Pohvale in priznanja

dobiva redno trgovina „DOKO“ v Prešernovi ulici števil. 9, dvorišče za izborna in poceni obutev.

Naročite cenik! Pošilja se po pošti na povzetje.

Vsaki dobi sedaj lahko najboljšo obutev!

LJUBLJANA,
PTUJ

21. II

Dobra gospodinja

ki pozna zdrava načela štedenja s časom, denarjem in perilom, rabi za pranje samo pristno

Zlatorož terpeninovo milo.

ki napravi perilo snežnobelo in dišeče in jo vrhu tega tu pa tam prijetno presenetiti s pristnim zlatnikom!

